

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

<p>Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.</p>	<p>Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdonosa.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Kősztelek), Üllői-út 95. sz. szám.</p>
<p>Nem tagoknak előfizetési árja: Éves 60 koronára, féléves 30 koronára, negyedéves 15 koronára.</p>	<p>Az egyesületi iktató felügyelete alatt: Főosztályok és kiadói hivatal: Ferenczy Sándor és Örmény Istvánoké. Földművelésügyi: Székely Istváné az ÖMGE. vezérigazgatójának.</p>	<p>Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.</p>

AZ ÖMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Országos sörárpa és komlókiállítás.

Az ÖMGE. f. évi október hó 1—10-ig tartólag országos sörárpa és komlókiállítást rendez, mely

a m. kir. mezőgazdasági múzeum helyiségeiben (Kerepesi-ut, szemben a Luther-udvarral) tartatik meg.

A komló-kiállításra szánt komló-küldemények legkésőbb szeptember hó 27-ig küldendők meg az ÖMGE. titkári hivatala címére, Budapest, Köztelék.

A rendező-bizottság.

Gazdasági munkások és alkalmazottak ügye.

Dr. Németh József földmívelésügyi miniszteri titkár „A magyar községi gazdasági igazgatás” czimén egy hasznos munkát bocsájott közre, amelyben a gazdasági közigazgatásra vonatkozó törvényes intézkedéseket részletesen ismertet, hivatkozván mindenütt az illető törvény vagy miniszteri rendelet megfelelő szakaira. Ez a munka, amely hosszú évek gyakorlati tapasztalatainak alapján készült, minden gazdának a legjobb vezérfontul képezi, mert biztos utmutatást nyújt a mindennapi életben előforduló gazdasági közigazgatási kérdéseken.

Ebből a munkából, amelyet minden gazdának melegen ajánlhatunk, mutatól közöljük a gazdasági munkások és alkalmazottak ügyeire vonatkozó rész általános bevezetést, mely tájékoztató nyújt az erre vonatkozó törvényekről és keletkezésük fázisairól. Ezt a bevezetést követi azután az egyes törvények részletes is-

mertelése és az ezek törvényekben foglalt intézkedések taglálása.

A magyar községi gazdasági igazgatásnak a gazdasági munkások és alkalmazottak ügyeire vonatkozó munkakörét nevezhetünk így is, hogy a gazdasági élet személyi ügyeinél igazgatás. Az anyagát képező törvények és rendeletek egyrészt a munkásoknak és munkaadóknak a mezőgazdasági vagy ezzel rokon munkával kapcsolatos viszonyait illetőleg állapotainak meg az egészséges fejlődést biztosító szabályokat; másrészt módot adnak a gazdasági munkában érdekelt emberek közös érdekeit sértő cselekmények szigorú megoltására; végre szerezik és anyagi erővel látják el a gazdaságilag és értelmileg gyengébb munkásnép támogatására, értelem fejlesztésére irányuló közhatalosi és társadalmi tevékenységét.

Mezőgazdasági munkástörvényeink a mult század utolsó évtizedeiben kifejlődött viszonyok hatása alatt jöttek létre s minden részükben a magyar földből sarjadottak ki.

Az említett időben, különösen az aratás előtti vagy alatti gyakran ismétlődött munkaszünetek késleltetőnek tették, hogy az 1876. XIII. L-cz.-be foglalt cselédtörvénynek a mezőgazdasági munkára vonatkozó határozásainak nem felelnek meg a változott viszonyok követelményeinek. A mezőgazdasági munka új viszonyainak tanulmányozása arra az eredményre vezetett, hogy sok esetben a munkások meg nem engedett, erőszakos vagy preszionálto módon igyekeztek keresetüket, gyakorlati, másrészt voltak munkaadók, akik főlhasználra a munkásoknak egymásközötti versenyt és számítva azok szorult helyzetére, szűkebb értelemi köreire, különféle eszközökkel az igazság és méltányosság, sőt sokszor a megkötött szerződés mértékén alól is szorították le a munkások keresetét.

Ezen körülmények szükségessé tették, hogy a törvényekben a munkaadók és mezőgazdasági munkások viszonyait tekintetében a szerződési szabadság fenntartásával, de a

viszafélések kizárását biztosítólal, határozott korlátokat állapított meg.

Az alkotott szabályok megtartását természetesen rendőri határozmányokkal kellett biztosítani; vagyis megtenni azon intézkedéseket, amelyek segítségével a törvényes jogrend megsértését lehetőleg megelőzni, az elkövetett rendbontásokat pedig megtorolni lehessen.

Mindenzen rendszabályok azonban nem mutatkoznak elégségeseknek arra, hogy a mezőgazdasági munkások anyagi és értelemi gyarapodását is biztosítsák. A tisztán vagy nagy részben mezőgazdasági bér munkából élő emberek száma rendkívül megnőtt s világszerte nyomozott mezőgazdasági viszonyok természetesen ezen népszótárságy sulyosodnak a legnehezebben. Fontos állami érdekeknek bizonyult tehát, hogy a humanizmus, az ember szerellett irányelvei alapján, a kormányzat és közigazgatás gondjaiba vegye a mezőgazdasági munkások anyagi és értelemi fejlődésének érdekeit a bár meglehetősen támogatással, de alapjában véve az önségely szervezésével alkossa meg és hozza működésbe a mezőgazdasági munkások támogatására és segélyezésére szolgáló közintézményeket.

A magyar mezőgazdasági munkások ügyeinél szabályozása a munkaadók és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló 1898: II. L-cz.-ek indult meg. Ezen törvénybe a fennebb jelzett mindhárom iránynak megfelelő intézkedést főlvetve a törvényhozás s ugyazólván lerakta benne a munkásügyi törvényhozás és kormányzatának a jövőben is nyomonközlő szolgáló irányelveit. Az alapvető törvény a gyakorlati életben mihamar kidölte a törzspárt s így a munkaadók mint a munkások közös érdekeit kielőgölőnek mutatkozott. Hatása mindenekelőtt a munkaadók és munkások között mindennapivá lett sülrolások megszüntetésében s az előbb oly bizonytalan jogviszonyok között a jogbiztonság megteremtésében nyilvánult.

A magyar földön még aránylag kevés ember él ipari munkából, annál több azonban olyanból, a mely nem vezethető szoros érte-

Fontos szelvényed.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezele

BUDAPEST, V. Akadémia-ut. 31. BERTIK OTTÓ professzor

Lépfene ellen

● birák, lovak, szarvasmarhák részére. ●

Hónapig eltartható hatásonan.

Biztos védelem. Kétféle feskendők.

Egyszerű könnyű kezeles.

Részletes tájékoztató, használati utasítás kívánatra birtékek.

OLCSÓ ÁRAN.

szállítja a Jenner-Pasteur-intézet kövelező ojtóanyagait, melyek a tudomány legújabb vívmányainak alkalmazásával elsőrendű szekerők által felügyelete alatt készülnek.

Rapid szerum:
orbáncos fertőzésnek kilelt sorléteket 1—2 óra alatt biztosan megemeli a vesélyről.

Tartós ojtás:
Védőojtások a sertésekkel biztosan megelőzik az orbáncz ellen egy teljes esztendőig, az ojtás után kéros utóhatás nélkül, a sertések nem fogynak le.

Mai számunk 20 oldal.

leben vet mezeigazdasági munkának, de a föld népe rendez munkájával rokon; nem az iparszerű szakképzettség, hanem inkább a mezeigazdasági munkánál megszokott ismerőti, kitartási, igénytelenségét kívánja meg. A mezeigazdasági munkás földművelőkkel hol a szoros értelemben vett földműveléssel, hol a rokon munkával. Az alapvető törvény nyomán észlelhetők mutatkoztak ezen munka viszonyainak szabályozása is. Végül, mintegy betetőzőseül a munkások érdekében megindult emberbaráti és gazdasági akcióknak, országos szervezetet nyert a gazdasági munkások és családok baleset, rokkantság, agkor és halál esetére való segítése.

A gazdasági munkásságra vonatkozó törvények a következők:

1. a szorosan vett mezeigazdasági munkára vonatkozó:

a munkaadók és mezeigazdasági munkások közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló 1898. II. t.-cz.

a gazdasági munkavállalókról és segédmunkásokról szóló 1899. XXIX. t.-cz.; az dohánytermelők és dohánykertészek közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló 1900. XXIX. t.-cz.;

2. a mezeigazdaságról rokon munkára vonatkozó:

a vízmunkáidatknál, az ut- és vasutépítéssel alkalmazott napzamosokról és munkásokról szóló 1899. XLI. t.-cz.; az erdőmunkásokról szóló 1900. XXVIII. törvények;

3. végül a kizárólag a munkások segítetésére feltehető 1900. XVI. t.-cz. az országos gazdasági munkás- és család-segélypénztárról.

Mindenkét törvény végrehajtását külön kormányrendelet szabályozza.

A munkásokvételét a földművelésügyi miniszternek 1895. II.11,180/eln. sz. rendelete szervezte és rendezte.

Az ezen törvények és rendeletekben foglalt anyagot, a munkák foglalt intézkedések természeténél szerint három csoportba oszthatjuk u. m.:

I. A munkaadók és munkások közötti jogviszony szabályozása.

II. A munkásügyi rendtartás.

III. A munkások támogatása és segítése.

A munkásügyi törvények végrehajtása, vagyis a munkásügyi igazgatás elállása, mint minden hatósági közeg, úgy a községi előjáróság részéről is különös gondot, ügyesrettelt vezetett buzgalmat igényel. Ma már minden művelt nemzeti rendkívül módon megbecsüli, apólia és garancia át a kincset, amely munkások fainak kérges tenyereiben rejlik. Anyrval is inkább kötelességnek ez nekünk, a modern élet küzdelmének ügyszólván az első nehez harezot küzdő népek.

A községi előjáróság, amint látni fogjuk, erősen igénybe vett tényezője a munkásügyi igazgatásnak. A részletes megszabott főladoctalon kívül meg általános felügyelői felelősségéről is gondosan be kell ezen ügyeknél is töltene. Az olyan irányévek szemmelátásával, a melyeket e könyv „Második Rés”-ében említettünk.

Két dolgot azonban különösen is ki kell emelnünk. A vezérő szempont a munkásügyi intézésénél a türelem legyen a nehezebb beszédű, nem teljesen pallerozott megjelenésű egyszerű emberek, az emberesztől, az élet gondjairól nehezen küzd munkások iránt. Ezen két irányelv érvényesítése magában véve is szoros hozzáfogatása a munkásnépet a fennálló rendhez, a közös nemzeti célokhöz és érdekéhez. Teljes sikert azonban csak azon községi előjárók foghatnak elérni, a kik keresni fogják a munkásokkal való barátságos társadalmi érintkezés, a mire különösen ünnepek alkalmazása falusi életben szokások összejövetelekben, ma már elég alkalom van. Ugyanígy eljárásra kell birni a község intelligens birtok-

osait is, hogy a munkás ne érezze magát a társadalmi elszigeteltnek, hanem öntudatára jusszon, hogy a szegény sors nem szegény s hogy a becsületos munka és rendes élet mindenkét egyformán becsült javúvá teszi a magyar nemzetnek.

Az erkölcsi tapasztalatok arra vallanak, hogy az ily társadalmi érintkezés során sok ily kérdés nyer kielégítő eligazítást, melynek más-különben csak hosszas hatósági tárgyalások, sürülődés, előlegtelenségek árán lehetne véget vetni.

TEJGAZDASÁG.

Rovatvezető: Szerbán János.

Egyszerű tejferraló eszközök.

Ujabb időben a gazdaságokban mindég több és több esetben forog fenn annak a szükség, hogy a tej felforraltassék, vagy legalább is fellemelegtessék. A Bang-féle eljárás, amely ma is leghathatósabb, sőt egyetlen eszköz a gumók kiártására, előírja a borjúknak forralt tejjel való itatását s aligha csodálók, amídon azt hiszem, hogy a Bang-féle eljárás általános elterjedése azért nem volt különösen a tejjel foglalkozók, gőz nem áll rendelkezésre s nyílt tűzhelynek kell a tejet melegíteni, amely eljárás csakugyan oly körülményes s ойrossz, az egész tejmelegítésre, avagy felforraltásra akadályokba nem ütközik s egy passztrózó gép segítségével nagyon is könnyen meg. A legtöbb gazdaságban azonban nem iszta lehetni nagyobb mennyiségben kell a tejet felforraltani, annál könnyebben áll be a kozmódás. Határnya továbbá az is, hogy különösen ott, ahol borjut kell forralt tejjel itatni, az egész tejmelegítést egyszerre befogadó üst talmagy s kezelése igen nehézkes, a részletekben való forralás pedig igen sok fűtanyagot igényel.

Hogy e munkákat egyszerűbb, könnyen keresztül vihető legyen, okvetlenül szükséges, hogy a melegítő edény csakis erre a célra s egybre ne szolgáljon, hogy a kozmódás lehetőségé ki legyen zárva, hogy az edény kezelése, a tej lebecsátása egyszerű, könnyen végrehajtható legyen, hogy a tej felforraltása kevés fűtanyagot szorítaljon.

Németszágrán, ahol a borjúknak forralt tejjel való itatása általánosan el van terjedve, kettős fenekű üstöt használnak erre a célra s a kettő közbe vízzel van megtöltve. A külső üst, külső falát a láng éri, tehát közvetlenül a külső felett van, melynek olyan szerkezetűnek kell lenni, hogy abból sem füst, sem hamu vagy egyéb ne tudalusszon. A külső üstnek vízszintű tálal kell elvára lennie s vízzel csak háromnegyed részben szabad töltve lennie. A külső üst felső szélé összeforrad a felső üsttel, tehát a kettő közötti hézag a fenéknek legnagyobb, felfelé hosszú-törvök keskenyedik, míg a szélék teljesen összeérnek s össze is vannak forrasztva. A külső üstön kell tehát egy tölcserűrt elvárató nyílásnak lenni, melyen át víz öntétek az üstök falát közé s hogy a ventilknek lenni, melyet a képződő gőz a legkisebb nyomásra is kinyitahasson s azon elvárolódhasson. A két üst közötti üregeknek kell megfogadni, elegendő ha 4-6 liter vizet befogadhat. A belső üst készíthet vékonyabb anyagból, amelynek azonban a víz, avagy a gőz, amely a víz öntétek a két üst közötti üregekbe kerül, elvárolódhat a víz öntétek a tej lebecsátására. Könnyebben való

tisztíthatós ezáltaló ajánlatos a csapot úgy konstruálni, hogy kiemelhető legyen.

Ezen előmelegítő, illetőleg forraló készüléknek ki van zárva a tej megkoszódása, mert a tejjel tartalmas üst nem öntétek közvetlenül tűzzel, hanem az üstök közötti víz veszi fel s adja át a tejenk a melegít. A tejenk felforraltása körülbelül 1 1/2 órát s 10-12 fillér ára köszönet veszn igénybe. A tejenk éppen csak forni szabad s legfeljebb 1-2 percig forrasban lennie, mikor is a csapon át lebecsátandó. Fosszabb ideig forralni a tejet felesleges, de nem is előzékeny a mezeigazdasági forralt tejet a borjúknak nem iszák oly szivesen. Amint a forralat tejt lebecsátott, új friss tej öntendő helyébe, amelynek felforraltása most már csak 3/4 órát veszn igénybe. Ez eljárás mindaddig ismétendő, míg a szükséglet felleves nincs. E készüléknek ugyanis rendezes nem igen nagy. Németszágránban 25 és 35 liter űrtartalommal hoztak forgalomba. Ha a szükséglet tejt felleves van, a forró víz is lebecsátandó a külső üstön alkalmazott csap segítségével s a belső üst kiforrásására, a tejelevetző cső és csap alapos tisztítására használandó fel.

Bár e leírás után — azt hiszem — bármely ügyesebb rézműves is elkészítheti a tejfelforráló eszközt, mégis felémítem, hogy én már régebben — Rók István budapesti gépgyártással szeresem be, egy ilyen tejelemelegítő, mely igen alkalmasnak bizonyult, egy kifűtőzőző tejt előmelegítésére, mint annak felforraltására is. Ennek az előmelegítőnek az az előnye megvan, hogy belőle a tűzészkezetek kizárható s a hamu kitűzéstáza végett a tejeskamrából ki is vehető. Ez azonban nem okvetlenül szükséges, mert kell elővigyázatlan kitűzethető szerezem be, ha a tejeskamrában is, amékkül, hogy a levegő hamural megtöltve.

E készülék annyira egyszerűvé teszi a tej felforraltást, hogy segítségével bárki hozzáfoghat borjúknak forralt tejjel való táplálásához, amely eljárás bebizonyítottan igen alkalmas eszköz a gumók kiártására s arra is, hogy segítségével hatalmas jól fejlődött s gyorsan növő állókat produkáljunk. Mindamellett nagy figyelmet, utánjárás igényel, ellenkezőleg nem fog kedvező eredményt hozni. Olvasson el a következőt egyedül a családéségőre bízni nem lehet, amely a gazda jelenlétében s személyes ellenőrzésével okvetlenül megvárnia.

—csy.

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZEK.

Rovatvezető: Szahler Gyula.

Aradi-féle szakszédhető és szállítható házak.

A „Közlekek” 1895. évi 57-ik számában ismertették a gróf Csáky László-féle prakfalvi vasgyár igazgatóságok, Aradi Jánosnak szabadalmazott lemeztes fedését. E szabadalom azóta nagy tért hódított, különösen a hatósági építkezéseknél karolták fel s Budapest székesfőváros, a K. O. V. s M. A. V. s rendszert fogadták el s ma már több 100 ezer □-méter fedél mutatja használhatóságát.

E fedés alkalmazása az volt, hogy a lemezket nem hajlítva egymásra, mi által sok fedél már uj korában romlik meg, de az egyszerűen egymás mellé tett lemezek felhajlított széléit a rojúk buzott csövek közt egybe. Mig a régi lemezfedésnél az egyszerű felrakott fedélet kar nélkül több lemezre nem lehetett az Aradi-féle fedésnél a cső lezuhaltatva a lemezek egymástól oldhatók és elváltathatók lettek; s az egész fedél minden kar nélkül lezedhető.

A feltaláló a szabadalom ezen tulajdonságát mérlegelve, az alapgonolatot tovább fejlesztette s a kezdetben csak a fedél mozdíthatóságát a házakhoz való alkalmazás céljával, megteremtette a hordozható házat.

Egy ház hordozhatóvá azáltal válik, ha kár nélküli oly egységekre bontható, melyek más helyen ismét gyorsan egészszé rakhatók össze.

Az Aradi-féle házak oldalfal, fedél, padló és mennyezet egységekből állanak, melyeket a fedésnél már kipróbált csőrendszer foglal aztán együvé.

A fal egységek 25 mm. vastag fából készülnek, széleiken kívül-belül rájuk szegesztett hengerelt sarakok fut végig; két ilyen oldalfal egységet a sarakvasakra aczélesó egyesít.

épületeket, melyek egyszeri beszerzésével a későbbi évek kiállításai tetemesen kisebb költséggel lesznek rendezhetők. Ha az árak elfogadhatók lesznek a jövő pozsonyi kiállításra már lesz alkalmunk ezen újdonásokat tanulmányozni.

A gyár ajánlatot terjesztett be a dohányjövédéki igazgatósághoz, melynek elfogadásával a dohánykezelésnél háríthatók el nagy károk, sok dohánytermesztő pedig újabb melékjövédelmhez jutul. Arról van ugyanis szó, hogy a vasuti raktárak kisebb állomásokon

munka kezdetével az egész cselédség házas-tól, a jószág istállótól együtt kiteleplethető.

Sok helyen, ahol tanya is van, nincs külön lakás a birtokos vagy a gazdatiszt részére, szorgos időben jó volna, ha éjjel-nappal kint lehetne, ilyenkor egy kis Aradi-féle bódé, mely szűk és szerp felállítást, teljes kényelmet nyújt a napi fáradságnak után.

Nagybó udarmalak taraszolt őszig egész tömeg idegen munkást foglalkoztatnak, akiknek lakásáról is gondoskodni kell, e célra a hordozható házak éppen a legjobban megfelelők, mert ezek alaposan is tisztíthatók minden esztendőben.

Ez épületek azonban mint állandó épületek is teljesen megfelelnek, a prakfalvi gyárban téli, nyári rendes lakásnak használják, az államvasutak állandó raktárakat állítottak fel, így gazdaságosabban is cselédházakat, istállókat, takarmány-raktárakat, színeket stb. lehet ilyen rendszerben építeni annál is inkább, mert állítólag más szőlő építkezésnél nem drágább.

De a felelek magukban is használhatók lévén, ezek szénakazlak, gabonaasztig fedésnél ajánlhatók, mivel a felelek felrakásával teljesen azt a hatást lehet elérni, mintha az élet- vagy a takarmányesürbe lenne elrakva.

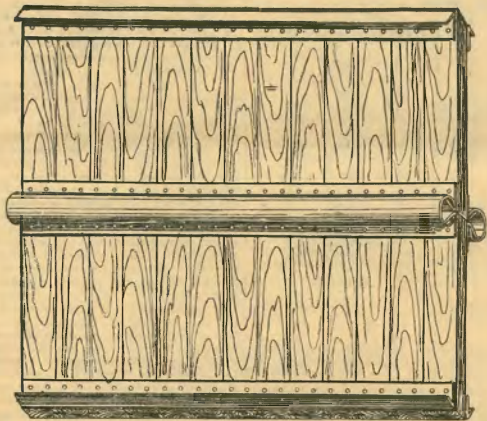
Igen jók az épületek végre nagy vadászatok alkalmával, midőn a társaság összeel vagy ideen, esetében, szában bizonytalan 10bb órái utat tenni a vadászát után, holott az ilyen szállítható vadászutanya a társaságot minden nap más helyen várhatja.

Az árak végett némi tájékoztatás nyújtandó, a néhány épület árát a gyár a következőkben adja meg.

Lakás két szobával, vasoslopkokon nyugvó verendával, mennyezettel 1200 korona. 2. Gazdálakás padlóval és mennyezettel 1350 korona. Munkásbarak, 80 × 6'25 méter, 120 személyre 6000 korona. 4 Borház 2000 korona.

Az asztag és kazalfedő vaslemezetök métere 8 koronába körül, egy hely példaul egy 6'25 méter széles és 20 méter hosszú asztag befedésére a fedél 1000 koronáért szerzethető meg.

Midőn ezen, a párisi világkiállításán ezüst éremmel kitüntetett magyar tulajdonai a gazdasági közönségnek bemutatjuk, egyuttal közöljük azt is, hogy bővebb felvilágosítással, költségvetés-

238. ábra. Felegység az Aradi-féle szétszedhető házakhoz.

Hasonló részekből áll a fedél is, míg a padló és mennyezetresek csővek nélküli, simán rakodnak egymás mellé.

A vázolt rendszer mutatja az így készült épületek gyors szétszedhetőségét és összeállíthatóságát. A prakfalvi gyárban egy nagyobb bizottság előtt reggel 6 órákor kezdtek lözözni egy 5 méter széles és 20 méter hosszú épület szétszedéséhez és este 6 órára már az utra összerakott ház készen volt.

A házak oly szilárdak, hogy a legerősebb vihart is minden kár nélkül kiállják, foglalásuk pedig oly szoros, hogy téli lakásul is használhatók.

Az a körülmény, hogy a fedél vaslemezéből készül, a fa alkotó részek pedig a korhadás, összeszáradás ellen impregnálva vannak, sőt annyira tűzmentessé is töve, hogy lánggal nem égnék s a tűzet tovább nem száraztatják; ezen házakat igen tartóssá és a közönséges gazdasági épületeknél nagyobb tűzbiztonságúvá teszi.

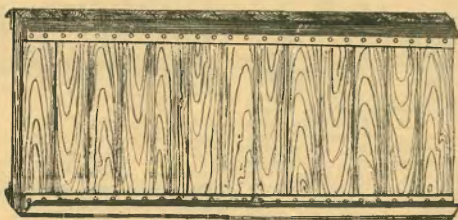
Az ilyenmő házak annyit mindenféle célra használhatók, hogy azok felsorolása majdnem lehetetlen.

A gazdasági közönséget érdeklő alkalmazásokból megemlítjük a következőket.

A kiállítások amily hasznosak, annyira költségesek is. A költségek legtekintélyesebb részét az épületek okozzák. Igazán kár azért az évente veszendőbe nem pénzért, amit a kiállítások ideiglenes épületei elnyelnek.

Az Aradi-féle szabadalom ezen a bajon is segíteni akar, a gyár ajánl a kiállításai

épületek arra, hogy a természettdohányt ott az elszállításig heraktározhasssák, így sokszor hetekig fekszik ponyvák alatt az elszállításra váró dohánny. A szétszedhető rendszerben épített

239. ábra. Fedőegység az Aradi-féle szétszedhető házakhoz.

dohányszárító színek, ha megtették kötelelsségüket nyáron és tavasszal, a dohányszállítás idején a vasuti állomásokon volnának alkalmas raktárak.

Ott, ahol a szántóföld a közegégtől messze van s külön tanyaépületek nincsenek, vagy jókor taraszolt késő őszig hidegben, esőben kint, a szabad ég alatt tanyázik ember és jószág, vagy a napnak munkára fordítható 1—2 órája telik el a ki- és bejárásal. Ilyen helyen a hordozható házak kitünő szolgálattal tehetnek, mert a tavasz

set készségesen és díjtalanul szolgál a szabadalom képviselője, Gálosy Árpád okl. kohómérnök Budapestben, IV. Ferencz-utca 3. (Kiralybarczban.) Ugyanott, továbbá a technológiai iparmuzéum, a kereskedelmi állandó kiállításban (Városliget, Iparcsarnok), a Budapest székesőváros mérnöki hivatalában az épületek modelleji is megtekinthetők.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Rövidítve: HREHLY ÉMIL.

A toll termelése és eltartása.

A tollal is úgy vagyunk mint sok más terményünkkel, melyet figyelembe nem vetünk addig, míg meg nem ismertük értékét. Különböző vonatkozók ezen állításon a tyuk- és a pulyka-

ségű, nem értékes, mert nem akkor lett az állat kopasztyva, mikor a tolla már éretté vált, hanem hamarabb s így a tobban vérről telt toll hamar romlik, különösen a penész és a moly tesz az ilyenben nagy kárt.

A ludak és kacskák kopasztyása nagy ügyességet kíván. A kopasztyás csak akkor történjék, ha a *tollak érettek* és jól kiszáradtaknak látszanak, erről meggyőződni úgy lehet, hogyha a ludnak vagy kacskának hasán levő tollai

zeptemberben a vedlés beállta előtt megkopasztyathatók.

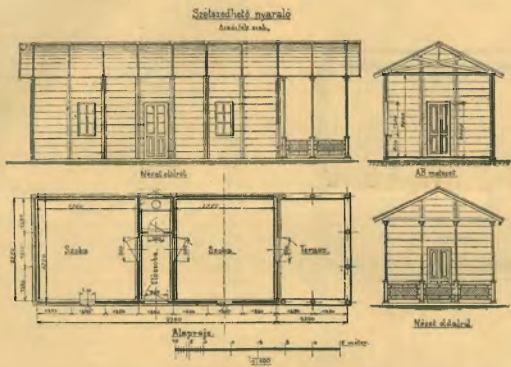
A kopasztyás nincs időhöz kötve, az mindig attól van függővé téve, vajjon a tollak érettek-e vagy sem.

Egy ludaknál és kacskánál a tollak igen gyorsan nőnek, úgy az első 6—7. hétben már teljesen érett tollazattal bírnak, mely némelyek még 8 hét után sem bírnak a kopasztyásra alkalmas tollazattal. A kopasztyásnál az új toll teljes kifejlődéséig terjedő időszakra szigorúan be kell tartani, mert az éretlen, *sáros tévé tollak kitépése a fenebél említté káros következményeket vonja maga után.*

Októbertől májusig a kopasztyás egyáltalában szinletelen, mert a víziszárnyasok tolla ezen időben igen nehezen nő és a meztelen állatok a hideg időjárás következtében több mint bizonyos, hogy megbetegednek és könnyen elhullanak.

Úgy kell kopasztyani, hogy az állatok tolla egyrészt a testen megmaradjon, mert egészen toll nélkül azok még nyáron sem maradhatnak meg. A tollak közül csak azok tőpének ki, melyeknek kihúzása vagy tépése nem körül megerőltetésbe, vagyis azok, amelyek igen könnyen válnak el a testtől. Szabályszerűleg a libának csak *mell-, alsó nyak- és has-tollai*, nemkülönben a *hát-tollak* kopasztyatnak ki. A *sárnyak alatt levő tollak*, valamint az *erev és fark-tollak* érintetlenül hagyandók, mert ezek kitépése miatt hordják a libák szárnyaikat elől-gatva, a földön cipelve. Ha a kopasztyás megkezdett, úgy azt valamennyi víziszárnyason tovább folytatni kell, mert a tollak maguktól kihullanak, vagy pedig az állat azt magától kitépi.

Jól takarmányozott víziszárnyasoknál, melyek naponta legelőre hajtatnak, hol vízben sem szenvednek hiányt, a fejlődés minden tekintetben kifogástalan, míg ellenben az ilyben nevelt, vagy a szűk udvaron tartott ludak és kacskák nem hasonlíthatók fejlődés tekintetében össze az előbbiekké; ez utóbbiak nem is kopasztyathatók anélkül, hogy a kopasztyás megbetegedést, vagy elgyengüléstket ne okozza,

tollakra, amelyeknek értékét csak az utóbbi években ismertük fel akkor, midőn a kereskedők kezdték ezt is keresni, s figyelmeltetnek bennünk arra, hogy a tyukok és pulykátelvégek után ne forrázunk le, hanem szárazon kopasztyassuk le s a tollakat már a kopasztyásnál osztályozzuk, nevezetesen a fehér és tarka tyuk- és pulykatollat különrakjuk, de rakjuk külön a fark- és szárny- és a kisebb tollakat is, mert ezeknek az értékük is különböző. A szárny- és farktollak drágábbak a kisebb tollaknál.

A tyuk- és pulykafélék szárazon való kopasztyása úgy izlés, mint pénzügyi szempontból is előnyös s az az állítás, hogy a tyukokat és pulykákat szárazon lehet jól tisztára és a bőr felszaggatása nélkül megkopasztyálni, nem áll. Igenis lehet, különösen ha azt a leülés után azonnal, a test melegeben tesszük, ép úgy meg lehet ezen baromfiajtákat is szárazon szépen, tisztára kopasztyálni, miként meg lehet a vágott ludat és kacskát.

De a tyuk- és pulykafélék szárazon való kopasztyásának a toll értékén kívül — még az az előnye is van, hogy a húst nem ronjtuk meg a leforrázással, a tollakban levő piszok és bűzös, zsiros hámszejtet a leforrázással a húsra nem viszzük, miáltal a levágott baromfi nem veszi fel azt a jellegzetes bűzös baromfi szagot, amely oly átható és kellemetlen, ha a levágott baromfi leforrázza kopasztyaljuk.

De a leforrázottan kopasztyott baromfi bőre hamar romlik tehát 2—3 napi utra nem is szállítható.

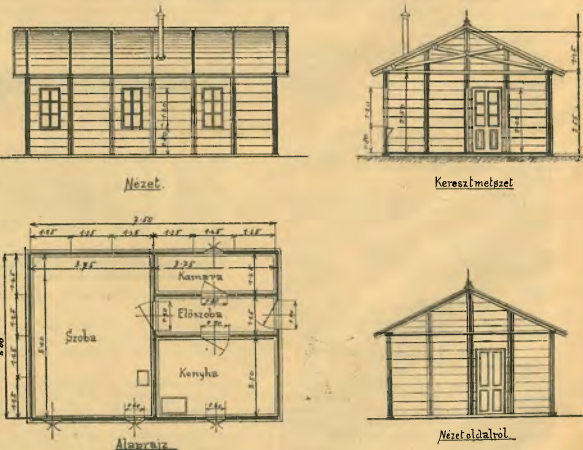
A tollak közt a legértékesebb a ludtoll, azután jön a kacsa-, a pulyka- és végre a tyuktoll.

A lud- és kacsatollat, nemcsak a levágáskor, hanem ezen állatok életében is szokásos termelni és pedig a kopasztyás által. Ez a múltét — a kopasztyás is mindig nagyon különféle módon, de leggyakrabban igen rosszul szokott végezteni, minék következménye az, hogy részint a megkopasztyott baromfi beteges, sőt el is hull, részint a nyert toll nem jó min-

közül egérhánnyat kitépünk s azok szárazak és tövük kopras, a kopasztyás minden nehézség nélkül eszközölhető.

Fiatal, egynéves libák évente 2—3-szor kopasztyathatók, öregebbek 4—5-ször. Ha a fiatal libák áprilisi költésiek, úgy azok júniusban is

Aradi fele hordható lakozak. Garzda lakas.

minek következtében azokat többször koppszatni lehet.

A káposztá töltekét vázonszákba kell tenni és napos, levegős padlason szárítás céljából felakasztani.

Sok helyen *sütökemencsbe* teszik a tölteszárndi. A padlason szárított tölteszárndi gondozandó, nehegy a moti lejárta. Az a gondozás időkint nyírás azokat, vagy ostorral jól kiporlandók, hogy a beleszállt pisztokolt meg-tisztulódjék. Az így gondozott toll igen tartós, bár súlyából veszt, de mindennek daczára ki-váló árucikk.

A hizlalt állal hűd ludak nem koppszatandók, mivel ezáltal hús- és zsírmennyiségre néve vesztenek, mely vesztesség azután nagyon lassan lesz pótolható.

Épügy nem koppszatandók a gyenge, beteges víziszárnyak sem, melyek úgy fejlődés, mint tollképződés tekintetében teljesen hátra-maradnak.

Egy lud 225—250 gramm tollal és 30—40 gramm polyhat ad.

A káposztás a legyen általánosság és csakis érett toll, könnyen koppszatható víziszárnyakokat kell kiválasztani e célra.

A kacsatoll csak más mintosztályú áru bír értékel, de ha azt egy üst forró vízből készített gyenge lughan, melybe kevés olíatan meszet kevertünk, egy párszor kifőzzük a szután abból kosrál, vagy szítával kihalasszük és lecsupogtatjuk, több ízben. Hogy a méz-részek eltávolodjanak, tiszta vízben kimosogat, azután egy szítán a napon vagy kályhán többször megforratás és felrázás által megszáritjuk, akkor ezen eljárás által nem csak több rugonyosságot nyer, hanem egyszersmind kellemetlen szagát s öszegyöngyölődését hajlandóságát is elvesztí.

Természetes dolog, hogy ezt az eljárást csakis házi szükségletre szánt kacsatollra lehetjük meg, mert az eladásra szánt tollnak nyersnek kell lenni, csak akkor bír teljes értékel.

A beteges és oszkerü gazdálkodás hozza magával, hogy a terményekből semmi kárba ne vesszen s az ugynevezett melléktermények is értékesíthetnek valami módon. A baromfi-nyerszészésben a toll igen értékes melléktermény, a mely igen szarmotévo jóvedelmét hoz. A hű-toll árja mindig magasabb áll, árullánásmárk soha sincs kitéve s az ez ok annak, hogy egész kereskedelmi ágga nóte ki magát a *tollkereskedés*, mely egyike a *legjövendelméző foglalkozásoknak*, mert a ludtenyésztő gazdasszony soha sem lehet tájékozott az árak iránt, másrészt a ludtollt mindig mint csak mellékterményt tekint s úgy adja, a hogy kérék.

Könyven érhető így aztán, hogy a tollkereskedés nem egy tünkre, csodibe nem jut sohasem. Jól fozott állapotban eladni a ludtollat, mert így értékesebb az. A tollak osztályozása ma még nálunk nincs szokásban, de valószínű, hogy nem sokára elkövetkezék az az idő, amidőn utánozni fogják tenyésztőink e tekintetben is a külföldi példát a német tenyész-töket, akik a lud-koppszatásnál nyomban osztályozni szokták a tollakat, a pehelytollat, fark-tollat és szárnytollakat külön-külön kosrakra, azután tiszta ritka szövési szakkoba rakván el. A ludtoll szára is értékesíthető, a cigarettára és szivar szövésához használt papíroszopókához használják fel a lud szárnytollai-szárát. Mivel pedig a dohány emelnek száma a statisztika szerint folyton emelkedőben van, a ludtollszár is mindjobban értékesíthető. Falusi gazdaszasszonyaink azokban a lud szárnytollait sepről is használják.

Ruhla, Thüringia legnagyobb faluinak egyikéről, mely szép pipáról és finomam kidolgozott töltekéről ismeretes, írják, hogy a ludszárnyból készült *piparok* és *piparok* az *áruirapír* kérdésen lettek nevezve, mint amely czikkak az ott levő pipagyárból kerülnek ki s melyekkel a lakosság élénk kereskedést üz. A ruhla gyárból évenként 60.000 drb ilyen ludszárnyból készült tárgyat árusítanak, a mi igen

tekintélyes számmal mondható, mert minden egyes lud csak két ilyen csonttal bír s a fel-dolgozás ebből is sok van kivétöl, mely nem alkalmas a gyártásra, sok pedig a feldolgozás-nál elhasad. A fennevezett mennyiség nyere-sére Ruhlaban állítotag körülbelül 5.000.000 ludszárny-ösontöt dolgoznak fel.

A fozottat tollat kiföldölni, erre alkalmas *pisztok készülék* megvásárltjék, szitalan-ljék, amely eljárással a toll szagát is elvezeti, de ruganyosított megtartja.

Ha a toll meg van tisztítva, akkor foztás al lehet, amit gépek segítségével eszközölnek. Ott a hol sok az öreg és elagott egyes, szokás a tollat ezekkel foztatni, hogy úgy kenyéreszethoz jussanak.

A megfuztatott, osztályozott és megfosztott tollat szakkoba szokás tömni s jól begyöm-szölvize át, a szakkokat lezárják és így csoma-gal szállítják a tollat a kereskedőközbe.

Fektessünk tehát a toll gyűjtésére nagyon jó szult. bl.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

502. kérdés. A takarmány-, vagy szárféj káposzta mikor váradók ki, illetve mily módon lesz értékesíve vagyis etetve? B. A.

503. kérdés. Augusztus hónapban vettem át egy hirtokot kezelésre, mely fekvésnél fogva a gazdaságban csak a legelő és rét, egy fontos jóvedelmi ága a szarvasmihalásértés, mely állományból 42 db 4 éves taras, 5 db éves magyar tinó és 14 db öreg kislejezett magyar ökrök kerül november 1-én hizlálásra, 950—1000 kiló páronkénti súlyban. Azonban csak a követ-kező termény áll rendelkezésemre. Mintegy 20 köbméter szombolyázott csalámdé, ugyanannyi szombolyázott zabosbüköny, 5 kat. hold takar-mánytörök, mely a legelőből eseten is csak 500 mérőmértékű adhat, mintegy 220—250 méter-másas rossz buzaocsu, mely kb. 1/3-ad részben vadrepce, 2/3-ad részben konkoly, vadhorst, tört buzaem és vegyes gyonmagvakból áll; tengeri tetész szerint, rétészén tetész szerint, mely azonban mint látom sokat azótt, jó füves buzapolyva. Van jól felszerelt takarmányelő-készítő kamara, külön istálló.

Eddig hizlálással csak elméletben foglalkoztam, hogy munkám eredményes legyen, igen kérem gazdáltrásaim szervez praktikus utbaigazítást a „Kütelek” feleletke rovatában: hogyan kezdjem a hizlálást meg, hogy a jó legelőről, melyet még októberben adhatok, csökkenés nélkül menjek át a takarmányozásra? Hogyan keverjem ezen takarmányokat a lehelyesebben menynyi, hogyan és hányszor elessék naponta? Csak ha elkérhetően vehetek póttakarmányt, mi és mennyi lehet a legkisebb mennyiség? A hizlalt tarhat márczius végéig.

Annak idején az eredményről szivesben beszámolókat kévdévték, kik valamikor szintén így rendkívül helyzetben lesznek kénytelenek hizlálni és é teren kezdők. ifj. L. S.

504. kérdés. Teigzadásban a takar-mánytök és a tarlórepa etetése fejtehenekkel *ajánlat*-e, csökken-e a takarmányrepaetés után tej, ha töket vagy tarlórepa kapnak a tehének? L. J.

505. kérdés. Gazdaságom, mely körülbelül 1000 hold, költöt agyaltalaj s a tarományrépa nem lehet sikerrel alkalmazni, szándékombolna egy 7 hektoliter palit termelésű *szeszgyártó fel-dültem*. Kérném velem tudatni, hogy ezen gazd-ságom megfelel-e a 7 hektoliter palit termelésű gyár, vagy több vagy kevesebb kellene? Mennyi a termelés után az állami szubvenzió s egyáltalán van-e arra klátás, hogy a kontingens folyamodás után elérhető-e vagy sem, hogy mikor s hova kell folyamodni s mi az előzetes teendő? Burgonya nagyon jól terem. Sz. O.

506. kérdés. Kérek tisztelettel lapunkban választ követőkérdéseimre: 1. egy 7 hás szeszgyár mennyi burgonyát dolgozik fel; 2. mennyi szesz lesz 1 q burgonyából; 3. érdemes-e 1 kor. 80 F-ért pl. 19 keményítőfogyat burgonyát nyelni szeszgyártás célra, ha a mosóket jól lehet általalkal értékesíteni; 4. ha a könyang rendelkezése áll, így gyár a szeszszóvó lakásá-lyon együtt leggerszeribben körülbelül mennyiért volna felépíthető? D. Gy.

507. kérdés. Küldök egy fajtitza szőlő-fürtöt, melyen vörös és fehér szemek vannak, majdnem felérésben. Kérem, hogy fajtitza szőlőné elő szököt-e fordulni gyakraabban és minek tulajdonitandó az elfajlás? A szőlő ezen tulajdonsága ártalmas-e a minőségére? O. L.

Mozgó.

Felelet.

Takarmány- vagy szárféj káposzta. (Felelet a 502. sz. kérdésre.) E káposztaféle, melyet Nyugateurópaiban késői zöldsítakarmány-szeretnek természetén, egészen úgy tekintendő, mint minden más zöldsítakarmány, szanal az ételrész, mely 1. lóval nem czészés-e etetni, mert a káposzta nagyon sok vizet tartalmaz, mely duzzasztja s izaszítja a lovat, 2. hogy fejtehenekkel csak mellékítakarmány gnyánat etethető, mert a káposzta sajtszerűe izes s szaga átmegey a teje, ha nagy mennyiségben etetik, s 3. hogy az állatokot fokozatosan kell hozzászoktatni, mert elejntén haszcikarst s köllist okozhat. Egyéként megér márvál, juhval és sertésnél, növendék s megnőt, szoptató vemhes és meddő állatok egyaránt etethető, és pedig úgy természetesen minőségben valamint felápitva. Nyugateurópaiban leginkább fejtehenek és szoptató állatoknak adják, mert mérsékelt adagban etetve különöz tejfaktakarmányt van élis-merve, ami könnyen érthető is, ha megmondjuk azt, hogy a káposztát késő őszszel s télen szokták etetni, amikor más zöldsítakarmány már nincs, a zöldsítakarmányról pedig tudjuk, hogy valamennyi között ez a legjobb tejítakarmány.

Ha telt zöldsítakarmányt akarjuk a káposztát használni, akkor úgy tartjuk el, hogy fejtehenek és szoptató állatok helyén (szarban, patyában) szalmát és szeszre rakjuk, s az anyai szalmával takarjuk le, hogy erős fagyok se árthassanak benne. Legbiztosabb konzerválási módja különben a bevanasztás, mi viz-hatlan (kifalozott) vermekben úgy történik, mint ahogy az ember számára szoktak besavanyítani (Goffard-féle módszer szerint), csakhogy erre a célra áll érdemes természetén mert a takarmánykáposzta becsé fogl abban áll, hogy vége esetleg még újv napjában is friss zöldsítakarmányt kedveskedhetünk állatainknak. A földön vagmi csak okt. vége felé kell a káposztát, mert a gyenge öszi fagyok nem ártnak neki. A vágást természetesen száraz időben eszközöljük, s azonkívül 1—2 hétig földt szálts helyen elterítve tartjuk a fajt, hogy a szalma közé rakás előtt fölleitessen megszáradjanak, mert máskülönben hamar kezdenek rothadni. Néha juhokkal is letetik a káposztaföldet, de ez csak ott ajánlatos, ahol a juhok a szelid klíma miatt ugyszóval egész télen a legelőre járhatnak.

Cselbő.

Marhahizlás. (Felelet az 503. sz. kérdésre.) Ha vizenyős és eleendő szarvasmihalásnyon kívül buzaocsuval s anyyi tengerivel rendelkezünk, hogy többit tetész szerinti mennyiségben etethetjük, akkor szükségleten a hizmára számára kereskedelmi takarmányt vásárolni, mert saját tengerikkel rendszerint olesőbban hizlatunk, mint a vásárolt takar-mányt. Ez a véleményem előfordra, követ-kezőkérdésünk el a hizlaltollakkal etetendő takarmányadagok kiszámításánál u. m.:

1. Megállapítjuk az állatok valószínű bízony-súlyát, amire azért van szükségünk, mert bízony takarmányfélékkel korlátol mennyiségben rendelkezünk, s így tisztába kell jönnünk azzal,

hogy körülbelül mennyit juttathatunk belőlük 1000 kg. előslóra. Ilyen a kb. 20 köbm. zomb. csatlamadé a sz ugyanannyi zomb. zabosköllyű helyen. A kb. 30 méternyiék 5-6 q-nak vesszük — mintegy 220 qt tehnek ki, továbbá ilyen az 500 q-ra becsülték takarmányrepaternés s a 200—250 q buzacosu. A megkereső level szerint 42 db 4 éves tarka tinó, 4 db 4 éves agrar tinó, s 14 db selejtelt nagyjarmó ökor kerül hibába, melyeknek párja 650—1000 kg. szig az állatok valószínű összehyá 285—300 q. Eszerint tehát a hizálás egész tartamában mintegy 7—8 q zomb. takarmány, 17 q répát s 7—8 q zomb. számtuhát 1000 kg. előslóra.

2. Második feladatunk annak a kiszámítása, hogy ezen utóbbi takarmányköb mennyit vagyunk képesek 1000 kg. előslóra naponta etetni, de hogy ezt kiszámíthatjuk, a hizálás valószínű tartalmával kell megállapodásunknak. Mondjuk, hogy kerek számban 150 napig számdeközünk hizalni, mely esetben mintegy 45—5 kg zomb. takarmány, 11 kg. répát s 45—5 q zomb. juttathatunk 1000 kg. előslóra naponta. Eszerint tehát edes kevesen viszonyos takarmány etethetünk, de a szegény embernek vizet kell főzni, s a szükséges anyagok csak száraz takarmánnyal is elég jó hizálási eredmények érhetők el.

3. Végre harmadik s legfontosabb feladatunk annak a megállapítása, hogy a most említett zomb. takarmányt, répát s ocsut mennyi szénával, polyvával s tengervízzel kell megoldatnunk, hogy az állatok elegendő takarmányt kapjanak. Ennek a megállapításához a következő elvek vezetnek minket, u. m. a) száraztakarmányt (beleértve a szombalyított is) lehetőleg csak annyit etetünk az állatokkal, hogy az abban foglalt emészthető szervesanyag ne igen haladja meg a 8—9 kg-ot, amire különösen a finoknál ügyelnünk, mert a finokait intenzíven hizaltatjuk, mint a szarvasanyagot. b) 1000 kg. előslóra legalább 16 kg. de ha lehet több em. szervesanyagot juttatunk az állatoknak. Ezen az alapon pl. következőkép állapíthatjuk meg az állatok takarmányát 1000 kg. előslóra: A finok kaphatnak: 5 kg. zomb. takarmányt, 11 kg. répát, 45 kg. ocsut, 15 kg. szénát 3 kg. polyvát s 7 kg. tengervizet. Ebben valószínűleg foglaltatik a szükséges 23 kg. fehérje, 10 kg. zsír, 147 kg. szénhidrát s összesen 181 kg. em. szervesanyag. A száraztakarmány em. szervesanyagtartalma körülbelül 87 kg.

Az öreg ökrök kaphatnak: 5 kg. zomb. takarmányt, 11 kg. répát, 45 kg. ocsut, 17 kg. polyvát s 5 kg. tengervizet. Ebben körülbelül foglaltatik 276 kg. szárazanyag, 23 kg. fehérje, 09 kg. zsír, 143 kg. szénhidrát s összesen 176 kg. em. szervesanyag. A száraztakarmány em. szervesanyagtartalma mintegy 96 kg.

Ezek az adatok — mint látnék — sok szirt tartalmaznak, ami részint a sok tengervíz, de az ocsut is ezekbe számítva — másodán $\frac{1}{4}$ -részenen vadszeccével, $\frac{2}{4}$ -részenen vadbüknyök, konkoló, buzaförmelék s gymonagyakkal áll — 18%-ó fehérje, 10%-ó zsír s 40%-ó szénhidrát tartalommal vetünk számításba. A sok zsir költsége csak előnyös a hizásra.

Megjegyezzem, hogy az eddig mondtakkal csak tájékozott példabérlajotunk nyújtunk, vagyis azt is tudni kell megfontolni, melyet ily számításoknál követni szoktunk, még a többi kérdésekre felülünk meg. A legelőtelők fokozatosan térnek át a hizálásra, vagyis a fontibbi takarmányt már a legelőtelők alkalmazni kezdjék etetni, de eleint keveset, később pedig mindig többit, s midőn a teljes adagot megközelítik egészen elfoglyadnak a legelőtelével. A zomb. takarmányt megveszközva, a fölparított répával, polyvával s ocsuval keverjük, s felét rugel, másik felét este etetjük s utána a szénával egy-egy harmadát adjuk meg, dében pedig a polyvával vagy szénaszeccével kevert tengerársit s a széna

utolsó harmadát etetjük. Az ocsut okvetlenül darvalni kell etetni, mert máskülönben emészthető szemek kerülnek a trágyába, mely a földet szennyezi el. Más 4 óra körül az ocsut alaposan megfürö, mi az útszögbe a vadszeccre való tekintettel kivánatos, mert utóbbi mustrálója fejleszt, mely főzés által kiűzhető belőle, az útszög pedig megsemmisül s így arzatmalanná válik a főzés folytán. Itaini 3-zer kell és pedig lehetőleg két-két etetés. Közötti, vagyis reggel 9 óra délután 4 óra körül. A hizálást befolyásolja után szivesen vesszük, ha annak eredményéről értesít, mert mi csak így győződhetünk meg arról, hogy hasznos tanácsot adtunk-e. Csaké.

Takarmányrepa helyettesítése tökkel vagy tarlóférrépa a fejostehenéknél. (Felelet az 504. sz. kérdésre.) Közel két éve annak, hogy Poppelsdorffon egy takarmányozási kísérletet eszközöltek egyformán, hogy a kísérlet tartamát három időszakra osztva, az első s utolsó időszakban takarmányrépat, a középsőben pedig tököt etettek egy fejostehennél, míg a többi takarmány kezdettől fogva végig változatlan maradt. Minután tudnunkék az az egyedül pontosabb kísérlet, melyet eddig a tők. tejtermelő takarmányozók, hanem a többi tehénmelkben is emni; a tehének pedig akkoriban 60 kg. takarmányrépat, 14 kg. szénat, 1 kg. szalmát, 55 kg. szárazsörtöklyőt és 2 kg. földidőlőisztelet kaptak 1000 kg. előslóra. De már a második s harmadik időszakban pontosan mérte ki a kísérletit, tehén esetleg, mely 1000 kg. előslóra szárazanyagot jódít átadhatunk 50 kg. tökgyűgy, harmadikban 51 kg. takarmányrépából s mindkét időszakban egy ugymint előbb 14 kg. szénából, 1 kg. szalmából, 55 kg. szárazsörtöklyőből és 2 kg. földidőlőisztelet állott.

A telésre vonatkozó megfigyelések minden egyes időszak három utolsó napján, vagyis akkor történtek, midőn a tehén az első időszakban is széhen állt 6 óra, a második időszakban pedig 5 nap óta fogyasztotta a megfelelő időszakra eső eleséget s így megszokhatta az új takarmányt. A „Milcheistung” részletesen közli ezeket a megfigyeléseket, de mi elégségesnek tartjuk, ha minden egyes időszak 3 megfigyelés napjának az átlagát reprodukáljuk, mely következő:

idő-	tej-	zsir-	szárazanyag-	zsir-	szárazanyag-
I.	15 228	0 456	1 619	2 99	11 94
II.	13 130	0 474	1 865	3 61	12 67
III.	13 948	0 444	1 696	3 26	12 45

E számok így olvasandók. A kérdésete hően az I. időszak utolsó napján átlag (vagyis naponta) 15 228 kg. tejet termelt, mellyet meg 456 kg. zsir és 1 619 kg. szárazanyag foglaltatott, a tej százalékos zsirtartalma 2 99, százalékos szárazanyagtartalma pedig 11 94 volt szit.

Ebből az tünik ki, hogy a tők csökkenten az em. szervesanyag s a tej mennyiségét, de másrészt főntje közéletek is szaporítottá hálhatott a II. időszak végén a tej zsirtartalmát, de ezen lehetőség mellett is kétségfeltenek tartja azt, hogy a tők is nagy mértékben hozzájárult a tej zsirtartalmának fokozásához. Ezért tehát nagy valószínűséggel azt mondatjuk, hogy

tökök főntek akkor ajánlatos fejostehenéket etetni, ha zsirtartalom szerit tudnak a tejet eladni, vagy ha vajat készítenk belőle.

A tarlóférrépa tejtermelő hatátsáról nem tudunk ugyan pontos kísérleti eredményekkel beszámolni, de a köztapasztalás mellett tanusokodjuk, hogy a tarlóférrépa rosszabb tejtakarmány, mint a takarmányrépa. Ezt költségeiben meg elérhető vagy összehelyük is engedi következtetni, mert átlag foglaltatik (%) :

	10	0	8
emészthető fehérjére...	0	0	8
emészthető zsir	0	1	0
emészthető szénhidrát	10	0	8
tlapésység 3:3:1 arány			

szirt — — — — — 133

9 8

A tarlóférrépa tehát mintegy harmadánál kevesebb a tlapésység így változatlan csak akkor pótolhatja a takarmányrépat, ha mintegy harmadakkal több tarlóférrépet etetünk, vagyis ha 3 kg. takarmányrépa helyett 4 kg. tarlóférrépet adunk a tehéneknek, mert 3 kg. takarmányrepa 399, 4 kg. tarlóférrépa pedig 392 tlapésység tartalmaz. Csakhogy a tarlóférrépa etetésénél vizgátni kell arra, hogy a tájékozottak 1000 kg. előslóra 20 kg. tejet is elterelő az kapjanak többit, mert máskülönben kellelmetlen izvány válik tőle a tej, aminő az következők, hogy tarlóférrépa csak mintegy 15 kg. takarmányrépat celszerű (1000 kg. tehénslóra) helyettesíteni s ha több takarmányrépat kaptak a tehének, akkor az ezen felült vagy változatlanul kell hagyynunk, vagy szükség esetén más anyagokkal kell pótolnunk. A tarlóférrépa — mint takarmányról különben meg megnéleltek a „Kieletek” 1. számó elővnyamának 96. és idei évfolyamának I. sz. a) fejezetében az szükségesnek tartjuk többit írni róla. Csaké.

7 h-es mezőgazdasági szeszgyár felállítása. (Felelet az 505. sz. kérdésre.) 7 hektoliter szesz naponta kitalarolja egy újmagyarák általános szeszgyárában, nem lesz cselésztit, hanem a szeszszingontisztaltól ürtvény értelmében új mezőgazdasági szeszgyár csak 720 hl kaphat s így ha naponta 7 hl. szesz termelteme ki, az egész üzem 103 napig tartana s a mezőgazdasági szeszszingontista egyik födszaga, t. i. a hizálás, elérhető nem lenne. Legkorább a kontingens 8 hónap alatt kiemelni, aminőn is a naptermelés 4 hektoliter tesz ki. A jelzett szántóföldhöz a 720 hl. teljes megfelelő lenne.

A mezőgazdasági szeszgyárak bonifikációban részesülnek. A kontingentál szesz után a jutalom 4 hl-én telit 7 hektoliteri terjedő átlagos napl termelésnek 6 korona, 2 — hektoliterig 8 korona és hektoliter (önagy) terjedő napl alkothat termelés 10 korona. Ehhez jár ruhát meg hektoliterenként 2 korona jutalom az esetben, ha az érer előírnyót összeg az állam által más szeszfeldődekőlt megváltandó szeszkontingens kártalanítására nem fordítatik. Ily esetben a megfennmaradó összeg fog termelési időszak lejártá után a szeszfeldők közt kiosztani.

A szeszgyár felállítása iránti igények a termelési időt megelőző év október hó 15-ő napján bejelentendők és az igényelt kontingens minden hl-je után 15 nap alatt 10 korona bizonyított letéteményeződen a végből, hogy a fizetett a illető termelési idénybe eső január hó 1-ég üzembe fog hozatni. Ezen bejelentések alapján a kontingens az illető kevesebb a búzakorl megelőző február hó 15-ég tess a bejelentéssel tudára adandó. — a — a.

Egy 7 h-es szeszgyár burgonyasükleglete. (Felelet az 506. sz. kérdésre.) I. A 7 h-es szesz előállítására szükséges burgonya mennyisége változik annak keményítőtartalma és a keményítő kihiználására szerint. Minél jobb a kihizálás, annál kevesebb a búzakorl megelőző és minél keményítődúsabb a burgonya, annál kevesebb kell abból. Az egy hektoliter szesz előállítására szükséges burgonyamennyiség 65 üzemmértékkel a következő:

15% keményítő tartalom mellett 972 kg.
16% " " " 911 "
17% " " " 857 "
18% " " " 810 "
19% " " " 767 "
20% " " " 729 "
21% " " " 694 "

landosággal birt az elváltozásra. Mikor aztán ezt a faját mesterséges uton, tehát dugványvesszők által tovább szaporították, ez az elváltozás hajlam, az égélj, fekvés, talaj és művelés által mintegy mesterségesen fenntartott és továbbítható, vagyis fokozott mértékben meg volt benne egyrészt a hajlam az elváltozá-

állandósítja, így nyeri a *fajállapotot*. Ebből tehát az következik, hogy a többek között a kétalakuságot is állandósítja, amint az ampelographiában tényleg ismerjük *Morillon panaché* a *háromszínű Hysnet* és *ezekhez hasonló szőlőket*, amelyek ilyen kiváltságnak köszönik létezésüket.

Visszatérve a feltekt kérdések további tagolásához, állíthatom, hogy a beküldött szőlőfürt eredetileg egy piros gyöngyszőlő, vagyis Chasselas rouge, amelynek a kétalakuság gyakraiban elő szokott fordulni, mint más változatoknál anélkül, hogy ennek bármínő hátránya volna tapasztalható.

Erre az elváltozás hajlamra, ugylátszik, az évjáratnak is van néminemű befolyása; mert az idén pl. több ilyen szőlőfürtöt, sőt egy rövid szálvesszőt is küldöttek már be, amelyen fehér és piros fürtök egyesen csüngtek egymás mellett.

Egy párszor már megkísérlettem az ilyen kétalakú szőlőt állandósítani, de eddig nem sikerült, mert a dugványok után előállított utódok fehér vagy piros termést hoztak, tarka azonban közöttük egyszer sem találkoztam. Valószínű, hogy az a szőlőt, amelyről a szobánlevő fürt származik, jövőre teljesen normális termést fog hozni; nincs azonban kizárva, hogy valamelyik másik tővön ez a jelenség, épen az előadott okokból, fel ne lépjen. A. D.

241. Ábra. A kis-csüri mintagazdaság lakóháza.

22% keményítő tartalom mellett 663 kg.
23% " " " 634 "
24% " " " 607 "
25% " " " 583 "

tehát pl. 20% keményítőtartalmu burgonyából kell 7 hl. szesz előállítására $7 \times 729 = 5103$ kg. Ezen burgonyaszükséglet a minimális zöld malta felhasználására van alapítva.

2. 1 q. burgonyából előállítható szesz mennyisége szintén változik az üzem vezetése és a burgonya keményítőtartalma szerint. Jó üzemvezetés mellett 100 kg. keményítőtől előállítható 60 liter abszolút szesz, tehát pl. 18% keményítőtartalmu burgonya q-jából 108 liter, 22%-osból 132 liter.

3. A jelenlegi viszonyok között 1 korona 80 fillérenyi ár egy q. 19%-os keményítőt tartalmazó burgonyáért eléggé olcsó s az oly szeszgyár, amely ily árban vehet burgonyát, igen szép haszonnal dolgozik.

4. Ha a kőanyag rendelkezésre áll, így egy szeszgyár a szeszfőző lakásával együtt 10—12 ezer koronáért felépíthető. — a — a.

A kétalakú szőlő. (Felelet az 507. sz. kérdésre.) Több növénynél vagy annak termésénél, kiváltképen azonban a szőlőnél nem épen ritka jelenség, hogy ugyanazon egy tőn vegyesen találhatók piros és fehér bogóju fürtök, vagy egy fürtön tarka bogók, mint a jelen esetben is. Ezt a jelenséget *kétalakúságnak*, vagy *dümparhimusznak* mondják. Keletkezésére nézve magyarázatul azt mondatom és úgy hiszem nem tévedek, behatóbb tanulmányon alapuló magyarázatát e jelenségnek legalább nem olvasom eddig — hogy a természetben eredetileg csak két és fehér termést bogyókat. Illetőleg fürtöket termő bűvek voltak. Mikor aztán állítani kezdték a szőlőt és azt rendszeren művelték, némely túrónézés állítása szerint cleinte csak magról telepitették kezdetben szőlőket, egy fehér és két szőlő természetes kereszteződés folytán támadt magból előálló a piros bogóju szőlő. A fehér és két szőlőnek tehát mint eredeti *fajoknak* a *fajtájá*, amely már haj-

szokra, másrésztől a visszafeljődésre, vagy visszaütrese (Atavismus), amelyek egyik jelensége a kétalakúság is.

Természetes az sincsen kizárva — hogy a szőlőnél maradjunk — hogy egy ilyen *fajtájá* az eredetétől teljesen eltérő körülmények, illetőleg

242. Ábra. A kis-csüri mintagazdaság állatai.

viszonyok közé hozva valamelyik egyedien vagy annak valamely részén emez elváltozás hajlam ne nyilvánuljon, melyet ha a tenyésztő kedvező, vagy kívánatosnak látszik, azt állandósítani iparkodik. Ez ismét a *kiválasztás* vagy *selektáció*, amidőn tehát ezt a rendelőnelegget

Allami támogatással létesített népies mintagazdaságok.

Ira: Károly Reső.

IX.

Szeben vármegye. Kis-Csűr.

1. Helyi viszonyok.

Kis-Csűr nagyközség 253 házzal, 1115 nagybirtokosát német és kisebb részben román ajkú lakóval 5696 kat. hold kiterjedésű határral Szeben-vm. haszonú nevű járásában termékeny síkságon fekszik, a megye székhelyétől 9 km. távolságra, s azzal kövezett országot és

a MÁV. kiskapus-nagyzebeni vonala köti össze amelyen feltételek vasuti megállóval is bír. A község fekvése Nagy-Szebenhez való közelségénél fogva gazdasági termékek értékesítése szempontjából felelő kedvező.

A mintagazdaság tulajdonosa Rill István

(született 1854-ben) a birtok egy részét, ezen a közösgében volt belsőeség és 9 hold földet 1879-ben örökölte, a többi pedig 1894 óta vásárolta.*

Szabad lefejtés fuvarrással is foglalkozik. A birtok tulajdonosa egyáltalán hitközségi gondnok, amely minőségében némi fizetést húz. A mintagazdaság létesítését a vármegye közgazdasági bizottságának javaslataira a m. kir. földmívelésügyi miniszter ur 1898. augusztus havában engedélyezte. A mintagazdaság felügyeletét és ellenőrzését Kommerth József, kereszténységi elnök, leitkés vállalta el.

Üzemi viszonyok.

A tagosított birtok egész területe 20 kat. hold 248 0/1 öl, amely területből szántóföld 9 k. h. 1143 0/1 öl, rét 9 k. h. 1203 0/1 öl, szőlő 91 0/1 öl, kert 411 0/1 öl, belsőeség 300 0/1 öl. A két nagyobb rész — 8 k. h. 108 0/1 öl — közvetlen a közösgé mellett fekszik, talaja tevékenyes agyag, egyik része kissé szikes. Ezt a rétet a tagosítás előtt gyakran víz borította, sőt egyrészt most is vizenyös, a tulajdonos azonban a vizet árokkal igyekezett leeresztani, amely munkáját siker is koronázta. A szántóföld és a rét kisebb része — 1 k. h. 1095 0/1 öl — a közösgében lévő épületek körülbelül 1 1/2 km. távolságra fekszik a megyei út mellett, s egy árok két része osztja; a birtok e részének talaja közepéköttü agyag.

A mintagazdaságnak a közösgében lévő épületei egy legelőből épült, cseréppel fedett magas földszinti lakóháza, benne 2 lakószoba, 1 előszoba, 1 konyha, 1 szierkamra és pinca, a lakóház folytatásában hasonló anyagból készült istálló lovak és szarvasmarhák részére és kocsiútna; a fából épült cseréppel fedett 0/1 alsórsze szerkeszt, felső része barnofalk tartására alkalmas; külön áll a csűrlegelő építve, cseréppel fedve, továbbá gémes kut, trágyatelep. Az épületek a mintagazdaság kiváló minőségű államban megfeleltek, minthogy azonban az istállóalakok kicsinyek, a jászok rosszak voltak, ezek megmagyobbításra, illetőleg kicserélése volt szükséges, amely célra, a mintagazdaság 100 korona segélyt kapott.

A gazdaság gép- és eszközfelszerelése elég teljes volt, mert kisebb házi eszközökön kívül létezett 1 Sack-féle eke, 2 közönséges fagerendély vaseke, 2 vas borona, 1 fahenger, 1 ártérn-kapáló eke, 1 sorbavetőgép, 1 járványos cserépgép, 1 szelölő rosta, 1 konykoló, 1 kézi tengermozdoló, 1 szecskavágó, 1 repavágó, 1 ökörfogatú szekér és 2 lófogatú szekér.

E gazdaság felszerelés mellett szükségesnek mutatkozott kevés új gép, egy Sack-féle egytemes eke kettős csestellal, 1 grubber, 1 kétlágú vasborona, 1 réti gyártó, 1 rétborona, 1 sorbavetőgép, 1 szénagyűjtőgép, 1 darálógép összesen 550 korona beszerzési árban.

A birtok állatállományára szintén kevés kívánni volt engedett úgy száma, mint minősége. Az igazáról 4 hámos ló (közűrt 3 kanca) képezte; az eleven-letárhoz tartozott, még 1 kancacsikó, 2 erős pingauz tohen, 1 selejtes pingauz tohen, 6 bivalytelen, 20 tyúk és kakas. A gazdaság kedvező piaci viszonyaimnál fogva a tejemelés kiváló pontosságban bír, mielőtt is az egy drb genny tohen kiadása tézése mellett a bivalytelenek egy részének kisorlása érdekében 2 drb bivalytelen pingauz üsző beszerzése, azokivül a vizonyok a sertés-tenyésztésre is kedvező levén, 1 mangalicához 2 és 2 kocca üsző beszerzése mutatkozott czélyszerűnek, amely beszerzése a mintagazdaság 600 korona államsegélyben részesült s ezenkívül egy törzs (1:3) plymouth tyúkot kapott.

A mintagazdaságnak (1900. év végéig) felküv tökök nagysága és aránya a következő:

telkek értéke 20,400 korona, épületek értéke 10,600 kor., állat-letlár 1150 kor., állatok értéke 4260 kor., összesen tehát 36,410 kor.

A birtokhoz tartozó szántóföldek a mintagazdaság létesítése előtt szabad penderben kezelték és követlenül kerültek betetgyüz. zára; bevetve volt évente 2 hold öszi búzavál, 1 hold árpa, 2 hold zab, 3 hold tengeri magvak, 1 hold árpa, 2 hold kukorépa és ugyanannyi takarmányóra, 1/2 hold évelő takarmány, 250 0/1 öl burgonya és 100 0/1-öt esett káposztára.

A mintagazdaság új vetésforgója a következő: 1. zabosbikönyv, 2. ösi búza, 3. cukorárpa, 4. árpa és zab löbberetével, 5. vörös löbber, 6. tengeri magvak. Egy-egy tábla terület 1 1/2 k. hold.

A termesztett növények aránya 1 1/2 h. ösi (17%)¹, 1 1/2 h. tavaszi (17%)², összesen 3 h. (33%)³ kalászos; 3 h. (33%)⁴ kapás; 3 h. (33%)⁵ takarmánynövény.

A birtokon nyújtott terhek.

A birtok után a tulajdonos összesen 131 kor. 87 fillér adót fizet, amelyből állami adó 96 kor. 98 f., megyei adó 9 kor. 50 f., betegápolási adó 4 kor. 87 f., utadó 8 kor. 32 f., közmunkaváltás 3 kor. 20 f., iskolaadó 9 kor. Az épületek tűbiztosítási díja 30 kor. 65 f., a mezőgazdasági légtőlvalóság 9 kor. 5 f.

A mintagazdaságra családijához feleségén kívül csak egy ötéves leánygyermek tartozik. A gazdaságban a tulajdonoson és feleségén kívül még két szolga, a háztartás körül egy szolgáltató leány foglalkozik, az előbbielek egyike 100 kor., másika 100 kor. évi fizetést és ellátással, a szolgáltatóknak pedig 80 korona évi fizetéssel és ételmészéssel.

A mintagazdaság üzleti eredménye és hatása.

A mintagazdaság helyesebb berendezésének és oszkeribb kezelésének eredménye már a 1895 évben is mutatkozott; míg a termsék tel. holdanként azelőtt volt buzából 12—15 hl., most 15—20 hl., árpa és zabból 30—35 hl., most 35—40 hl., tengeri azelűt 10 hl., most 15—20 hl.

A mintagazdaság vetésre alkalmas gabonája Kis-Csűrőn és környékbeli községekben adott el, a vetésre nem való gabona feltakarmányoztatott.

A gazdaság főjvedelmét a té szolgáltatta, amely a közeli piacon jól értékesíthető. Az évente fejt 12850 liter tejmennyiségből a háztartásban került felhasználásra 1200 liter, a kereszténységi vajgyárnak 10 f.-el eladott tehénte 3650 liter. Nagy-Szebenben rendezetűnek eladott 6000 liter bivalytejt 24 f.-el és 200 liter tehéntejt 14 fillérrel.

A mintagazdaság cseleszerű kezelését és üzleti eredményét mutatja a mintagazdaság számadása is.

A mintagazdaság létesítése előtt a birtokon számadásokat nem vezettek, ettől az időtől fogva azonban pontos feljegyzések történnék. E feljegyzések szerint a mintagazdaság pénzforgalma az 1899. évben következő főbb tételekben foglaltatható össze:

Bevétel.

1. Készpénzmaradvány az előző évről	214 10 kor.
2. Eladási termények:	
gabona	180 60
cukorárpa	307 80
3. Állati termékek:	578 40
tej	2068 00
eladott állatok	135 20
kifülféle	58 95
4. Egyéb bevételek:	2262 15
fuvarbér	205 50
gondnoki fizetés	40 00
	245 50
Összesen	3300 15 kor.

Kiadás.

1. Háztartásra	565 85 kor.
2. Adó és biztosítás:	
adó	131 87
biztosítás	39 73
	171 60
3. Munkabérek:	
cseledezítés	340 00
napszám	252 40
	592 40
4. Különfélékre:	
épületfenntartásra	50 10
gépfenntartás	55 80
felcseletés és legeltetés	46 00
egyéb apró kiadások	60 80
	212 30
5. Beruházásokra:	
trágyatelep	252 40
földvétel	240 80
gépbeszerzés	230 00
	1351 70
Összesen	2893 85 kor.

A bevétel többet tehát 455 kor. 50 fill., ehhez hozzáadva a beruházások 1351 korona 70 fillér értékét s a háztartás 565 korona 85 fillér költségét, a tényleges jövedelem 2373 korona 0 fillér.

A mintagazdaságot a körülírtok közösgék földművelői gyakran meglátogatták és meg szóták tekinteni a nagyszabeni tangazdaság növényekéi is.

Hentesárnyarak sorsa Magyarországon.

Tekintetes Szerkesztőnk!

B. lapjuk 76. számába Dörner Béla központi gazdasági intéző ur hosszabb közleményt írt a szombathelyi hentesárnyarak sorsáról. Figyelemmel olvastam a cikket, a benne felélt kérdésel magam is már évek óta foglalkozom s igyekszem kimutatni azokat a bajokat, melyek miatt a magyar hentesárnyarak nem prosperálhatnak.

Mindenekelőtt a külföldi behozatal az egyik nagy akadály, de nemcsak sonka révén, hanem mindennemű más füstölt áruk, boridék, szeggy, kárpimjort révén is, amiből mindből sok készül Magyarországon. Tévedés, hogy a Magyarországból kivitt sertésekkel készülene a cseh sonka és füstöltár. A cseh prági sonka csakis a különös módon hízalt húsresztékekkel állítottó elő, nálunk pedig ilyenekből oly keveset tenyésztenek, abból kifülfölté alig is kerül. Az oroszországi és csehországi gazdák tenyésztenek és ilyenek 100,000 dbrá menőleg hoznak elkészítve és a forgalmaküszökhöz képest feldarabolva a brünni és prági piacokra értékesítik czéljából, hol a cseh és morva öszes sonkagyárosok fedezik szükségleteiket.

Az ottani iparos mind élelem és szorgalmas legelőbbé nyagban, gyárszerűleg üzti igazán, különösen Prágában, ahonnan a világ minden részébe exportáltják a sonkát, mely világhírű és Németországon is igen kelendő, pedig ottan nyagban gyártják a sonkákat, különösen a híres „Westfálakat”, sőt Franciaországban sem ismeretlen, ahol nyagban kedvelik és előny adnak a többi államból oda exportált sonkáknak. Nekünk sajnos ilyen czükünk nincs, mert az oroszországi és csehországi szollem, mindenki kis körben működjék is, ha egy-kettőnek van néhány külföldi vendék, elérte mindi a végéig.

Amin a szombathelyi hentesárnyarát, — melynek ügyével M. és H. L. már régen foglalkozik — illeti, meg kell mondanom, hogy a gyár helytelen alapon indult meg. Hozzá nem értő ember kezdte. Lovag Meizingeri Frigyes a tulajdonos, kezdetben csak sertéselhízlat

* Szántóföldi holdanként 240—440 korona, kaszáló 600 kor. áron, 1900-ban 1/2 hold kaszáló 672 kor. áron.

akart létesíteni, de később társult egy bécsi gépgyárral s így hentesárú-gyár lett a vállalatból, habár ehhez egyikük sem értett. Ehhez hozzájárult még, hogy az alkalmazottak is minden szakértelmű hívják voltak közelében, kivéve egy gráciát írvetveztőjét. A gyárat is egy elő gráciát építész tervezte, ami hentesárúgyárnak előtte még soha sem látott. A felépült gyár minden egyéb volt, csak hentesárúgyárnak nem, de mintohy nagy tökélet őrtek bele, mégis izembe kellett hozni. Persze az eredmény nem maradt el s az bizony az első évben 200,000 korona előzetes járult, mint a tulajdonosok újabb 100,000 koronát feltekettek be. Ez sem használt, amehézt közzékiül hozzájárult az, hogy a város könniyyis helyett olyan terhekkel róta meg a gyárat, hogy az akadályt szolgált. A két tulajdonos, kik korábban eredménytelenül kérték kormánysegélyt, nem akarták több befektetést tenni és miután látták, hogy a gyár már 900,000 koronát emésztett meg anélkül, hogy jövedel valamely jókultidás kecsegtette, tovább nem akarták foglalkozni a dologgal és fel akarták hagyni a gyárat, miután azonban nagy nehezen akadt rá béröl, úgy bérbe adták a gyárat, csakohy a jelenlegi bérölök (Heinrich és Armuth) szintén igen szorongatótt állapotban vannak, ók is ráfizettek egyidő által 20,000 koronát, nekik is sok a teher, a hat 1000 forint fogaztású adó, közeveti váms, jövedelmi adó stb., mely évente 50,000 koronát tesz ki, hozzávéve még az üzemköltséget, mi szintén 50,000 korona, oly ósszeg, melyet a gyárból jövedelmül behozni nem lehet. Fel is akarták mondani a bérletet, amire a város kegyesen tett némi engedelményt, a megújuló munkások pedig a bérösszegből, a béröltek tehát most ujabb megpróbálkoznak a fortuvistizással, hogy lessz-e eredménye, alig hiszem, mert a költségek még mindig igen nagyok és így nehezen fog menni a versenypésséghez.

Szomorú nagyon, hogy ez az iparág nem Magyarországon állandóan megnövekedett, mert alány még eddig létezőnek hiányosnak a vállalkozása. Így a zágriai s a megyeisi is. Pedig ez utóbbinak berendezése különösen mintaszerű volt s csak 183,000 fruba került. Elére szakembert akartak állítani, de az atyafiság egy bórkereskedőt tett meg igazgatónak, aki viszont az alkalmazottakat választotta ki a rokonságból. A szakemberek tehát hiányoztak, s csak a két branschweigi munkás volt az, ezek sem adminisztratív tehetségek s különben is mindent honi (idegen) szókások szerint akartak csinálni, anélkül, hogy számoltak volna az itteni viszonyokkal. Így, habár árak kitűnőek voltak, lassanként nemcsak a részvénylőke veszett el, de rá is kellett fizetni. Ekkor ártottak ugyan szakembert az élére, de ez már nem létszámú segítheti a pusztulni készülő gyárat, melyet végül 25,000 frúrt eladtak és most is őrsen áll. A zágriai hentesárúgyár is szomorú sorsa jutott, ott meg egy porcellánkereskedő volt eleinte az igazgató, mert a modernül mesterlőcsök hűtővel berendezett gyár, miután 1/3 millió frúrt befelőkét, tönkre ment és újabb befektetésekkel kellett bírnia, hogy egészen csődbe ne jusson, de az sem fog tudni prosperálni, mert kezdettől fogva nem úgy indult, a gyárépítő pénzintézet emberei a gyár vezetőivel ép annyit értekelt a hentesárúgyárhoz, mint a hajdú a harangöntéshez. Igazgató pedig már volt egynehány, de egyik sem tudta valamire vinni a gyárat.

Budapestben több hentesárú-gyár, mint más vidékeken, de kevés sikerrel. Először is, mint Dörner ur is mondogta, kevés a feldolgozandó anyag, mert gazdáink hussértést nyestészen nem akarnak s mikor ennek szükségessé voltára több ízben felhívtam figyelmüket, azt felelték, ha van hussértésük, alig tudjuk értékesíteni. Persze, mintohy a hentesek nem számítanak biztonságosnak, másként fedezik a szükségletüket, mert egy sonkagyárhoz nem akor kell sertés, ha

van, hanem mindig. Azonkívül a fogaztású közrészlet is hibás, mely inkább létez a külföldi árúért többet, csak külföldi legyen; jobban esik neki a drága külföldi, mint a hazai olesó.

Legnagyobb hitványa a hentesárúgyárak végződésségétől, ott talán elosorban lehet, így volna emelintően a kormány részvétszégése. Az ipar támogatásáról szóló új törvény intézkedik ugyan a magyar iparnak nyujtató kedvezményekről, de mikor a segélyezendő gyárakat kijelöltek, éppen a hentesárúgyárakat hagyták ki. Többszöri felszólalásunkra aztán ezt is belevevő a törvénybe, de csak ott meg, mert tényleg eddig egy sem támogatott, csak a többien kértek. Hogy a szombathelyi, megyeies és zágriai gyárak nem kaptak segélyt, felesleges mondanom, de azt már mégis elmondom, hogy a keresk. kormány milyen előnyös ajánlatokat utasított egyszerűen vissza, azzal indokolva, hogy nincs pénz.

Egy budapesti hírvető, ki elismert jó hírnevű, 2 évtől kérvényt nyujtott be a keresk. miniszterhez, melyben elmondotta, hogy hentesárúgyárakat akar létesíteni (600,000 K-ért) melyek czélja prágai mód szerint készíteni a sonkát, hogy azt és általában az idegen hentesárú behozatták Magyarorszába megakadályozza. Kért pedig 50,000 korona kamatnélküli kölcsönt első helyen való behaladására. A keresk. kormány válasza az volt, hogy nincs segélyre pénz.

Akad aztán még egy másik is, aki hasonló feltételek mellett kért segélyt, ennek aztán sok huzavona után meg is ígérték 15,000 frtot, de csak ígérték, mert akadt egy vállalkozó szemelendő egyén, aki azt ajánlotta, hogy megveszi a megyeies hentesárú és üzembe hozza, a közeli magát minden esztendőben 10 inas ingyen kitanítassa, a prágai rendszer szerinti sonka és honi hentesárú készítésére, kötelezte magát arra is, hogy a gyártmány felértékel Ausztriába és külföldre exportálja. Kér az illető 25,000 frt kamatnélküli kölcsönt betáblázásra bpesti és megyeies ingatlanaira, oly feltétellel, ha kifizetésig a postának nem juttatja, nem kösönt egy év után kamatostól visszatéríti. Erre is csak az volt a válasz, nincs pénz.

Terveztek aztán a városok is: Debreczen, Kesztemét, Szabadka hentesárúgyárakat, hogyha esetleg a városok zár alatt vannak, az állatok feldolgozott állapotban kerüljenek a piacra. Debreczenben maga a város volt a terben igen agilis a mikor Lestyanysky min. tanácsos a városban járt a körzetek ügyében, tisztelgetek is nála az ügyben, de azóta semmi sem történt. A dolog elaludt.

Ott van pl. Kassa, melynek okvetlen kellene valamit tennie, hogy a híres kassai sódarnak minél nagyobb hírnevet és exportot szeressen, meg bizom ma már alig van vevődeszen a híres a prágai egészlen Hesztorja.

A hentesek nagyon való előállításra nem vállalkoznak, mert egyrészt nincs tőkejük, másrészt vállalkozási hajlamuk hiányzik. A régiebbik közül kéül elhal, az újabbak pedig nem sokat értenek a dologhoz, meg hiányzik a szakértelem hozzá és a kereskedelmi szellem. Volt kassai sódár*, addig ma már alig van néhány, mert egyik tisztességtelenül dolgozott, a másik nem értett hozzá, tehát nem sikerülhetett. Van egy a régiek közül, de az már nem igen törődik a dologal, így hát szép csendesen elalszanak Kassán, míg azelőtt majdnem minden hentes- és csemegézetel kirakattak és üzletemben ott díszelgett a hírvetés kassai sódár*, addig ma már alig van néhány hely Budapestben, hol kassai sódár található.

Legközelebb megnyílni a budapesti sertés-közvágóhidat, melyet a székcsővárosi minden szakértelmű nélkül építettek. Ez az intézmény újabb csapás a hentesiparra, de különösen a szalmagyártásra, melynek nyersanyagát a sertés-közvágóhidon, más sokszor megindokolt okokból, felidézni nem lehet. Ez majd még inkább hozzá fog járulni egy virágzó iparág tönkretételéhez, amelynek úgy is eléggé nagy kűzdelme

van az Osztrákországon és Romániában aludt szalmagyárakkal, kik az említett állományok igen nagy támogatásban részesülnek, de hát ez nem bántja a kereskedelmi kormányunkat, ki a szalmagyárparosok ez ügyben hozza intézett kérelmének azzal közzé, hogy a kormány nem járólja a szalmagyárparosok kérését és ezzel befejezte a nagy hazúr ipar pártolását.

Amédig a kormány és hatóságok a hentesárúgyárakból csak jövedelmet akarnak maguknak szerezni s nemcsak, hogy nem segélyezik azokat, hanem olyan akadályokat görölítenek utójába, mint Budapest, Szombathely, adig azok nem lesznek képesek a kitűzött czéljuk megfeleni s tönkremennek. Mert a külföldi való küzdelme, ha hozzá a honi részvétszégés és sarcz járul, olyan akadályok, melyek a hentesárú-gyárak prosperálását nagyon hátráltatják. A kereskedelmi kormányának a földmivélségügyi egyetértőleg arra kellene törekönnie, hogy a hentesárúgyárak működése aranny és orkény támogatásban részesüljön. Különben a szép czél: a külföldi husmentek behozatallának kiszorítása Magyarországból, el nem érhető, de az igen, hogy a külföldi és ausztriai hentesárú nálunk az országba egészen ki fogják szorítani a jobban készült honi hentesárúkat és sonkát.

Mert frázisokból és jelszavakból még sehol a világon nem lehetett újpart teremteni.

Sas Armin.

VEGYESEK.

Mit számmuk tartalma:

OMGE. közleményei.....	Oldal
Gazdasági munkások és alkalmazottak ügye.....	1595
Allami támogatással létesített népies mintagazdaság.....	1601
Hentesárúgyárak sorsa Magyarországon.....	1602
Tesztagaság.....	
Egyszerű tejjáról eszók.....	1596
Gazdasági építéset.....	
Aradi-féle szab. szakszervezet és szállítató házak.....	1596
Baromfi-tenyésztés.....	
A toll termelésének eltarítása.....	1598
Levelseknyerés.....	1599
Vegyek.....	1603
Kereskedelem, tözöde.....	1605

Rubinek Gyulát, az OMGE. ügyvezető-titkárját a természetesi uj-ardai választókörrel f. hó 2-án szabadlevél-párti programmal Cabdbő Ferencz, a kerület volt képviselőjével szemben 147 szöbbséggel képviselőivel választotta. Tiszteelővársunk ezen kitüntetés nemcsak az ó képpességének és eddig kifejtett működésének jezeget méltó jutalmát, hanem tisztességére szolgál az összes egyesületi tisztviselőknök is, akiknek működése Rubinekével párhuzamos. Rubinek megválasztásával a szabadlevél-pártnak és a parlamentnek az a része, mely a mezőgazdasági ügyek különöseb gondozását tűzte ki, egy tehetőség, munkás, lelkes és erős tagot nyert, a kinek a parlament termében való érvényesítése az összes mezőgazdasági ügyeknek nagy hasznára fog válni, képviselővel választása alkalmából nemcsak kollégáink ragaszkodással, hanem mint működésének legjobb és legkövetlenebb ismerőji nagy reményességben is üdvözöljük őt a törvényhozás termében, hol az eddigfinél szelebebb körben és általánosab hatással folytathatja a Köztelek megkezdett érdemes munkálkodását.

Gazdasági tudósító. A földmivélségügyi miniszter *Asóth* Béla lovag haraszt-pasztai lakost Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye gyűlölti járására a gazdasági tudósító tiszttel biztta meg.

Halalozás. *Markovics* János nyitrai egyházmegyei kanonok, a nyitraimegyei gazdasági

egyesület alelnöke f. évi szeptember hó 29-én Budapesten elhunyt. A megalapított, egyik legtevékenyebb szociológus volt. A gazdasági élet népekről forgott, a kismembek ügyé-baját szíven viselte, azok jóvoltáról sokat íradott; mint pap ott él közöttök s hivatásán híven teljesítette. Vajha minél többet lépnének Markovics nyomdokába, azok közül, a kiknek papi valószínű fogva is hivatalosa a népet oktáni, s gazdasági boldogulásukat elősegíteni. Adta emlékére. Amennyire a népvesztés ellen. Az osztrák Reichsrathnak a gabona-határőrdíjazt tanulmányozásra kiküldött albizottság előadó tervezetét dolgozták ki, amely a gabona-határőrdíjazt megszűntetését javasolja. Hír szerint az osztrák földművelésügyi miniszterium is foglalkozott ezzel a kérdéssel s törvényjavaslatot készít elő, amely azonban nem kívánja a határőrdíjazt teljes eltörlését, hanem messzenem reformokat és nagy megszorításokat tervez. Az albizottság előadó tervezete szintén tartalmaz ilyen reformjavaslatokat, amennyiben azt kívánja, hogy a gazdák is résztvegyenek a bősze igazgatásban, továbbá hogy a kormány-nak nagyobb befolyás biztosítását az uszokozza. Mint látni lehet, ottani viszonyokban folytonosan felszíntartják a bősze megrendszábozódásának kérdését, tesznek is s ez bizonyára nagyobb eredményre fog vezetni, mint a mi mélyfösz hallgatásunk.

A német vámtarifja. Az amit a merkantilsajtó oly igen hirdetett, hogy a német vámtarifafelvezet ártóhatetlen viládként fog szerepelni az egyes államok agrárius közfőtt s hogy ezek után a szerződéses viszony Németország és lík zsrva úgy látszik nem vált be. A családok e részről a merkantilstátéket. Miként Magyarországon s a külföldön szintén a német gazdák térfoglalást s az a törekvést, mely helyzetükön van hivata segíteni elléni egy ország zsalutasan gondolkozó vezérháának sem juttot észbe s miként mi, így épen mások, leguabbin pedig maga az amerikai Egyesült-Államok sem láták valami olyas veszedelmét, a német vámtarifafelvezetben, mintha ezzel az ottani gazdák érdekeit volnának megsejtve, sőt ellenkezőleg. Az amerikai gazdák szövetsége az „Allied National Agricultural Societas of America”, melynek közel másfél millió tagja van, átiratban fejtette ki dicséretét a német agráriusok érteke, kitartása és szövetségé felett. A levél kifejezi azt, hogy az amerikai gazdák nincsenek azon a véleményen, mintha az új vámtarifafelvezet érdékeiket sértene, sőt azt hiszik, hogy ezáltal a produktív munka növekedését, a melly javára van nemcsak magának a nemzetnek, hanem ezen a révén az egész emberiségnek. Minden állam nem kívánhat egyebet, — mondja az átirat — minthogy a gazdák egyikezőnek helyzettéket oly jóvá tenni, amilyené csak lehet s más államok sem kívánhatnak egyebet idegen országok gazdáitól. A német vámtarifafelvezet a jövővel ártalmat elől, mert más országok gazdái is egyezelnek fognak nyomdokukba lépni s ezzel el-érik azt, hogy a mezőgazdaság is oly fokú védelmet biztosítanak, mint a mién biztosítva van az iparnak. S ha a gazdák jólete emelkedik, ez mindenesre jutalmazó piactoz bitok-

majd az iparnak is. — Eddig az amerikai szövetségének ártata. Ami a vámtarifafelvezet illeté magában (Nem-országú) mégis mint látszik azon vannak, hogy némi módosításokat estsenek rajta. Ez főleg azon hatás alatt történik, amelyely a tervezetet mindjárt megjelenése után fogadták. A német birodalmi kancellár úgy nyilatkozott ugyanis, hogy amga fogadás után, a melyben a vámtarifafelvezet részéről a német kormánytól a még várható, de végeredményben előrelátható nyilatkozatok, a javaslat lényeges pontjainak revíziója nem lesz elkerülhető. A módosítások főleg a gabonavámmal várható, ha a német szövetségének elvétel a gabonára vonatkozó kétfős tarítat. A „Berliner Tageblatt” egyik legutóbbi száma azt is írja, hogy ha a jelek nem esznek, a birodalmi gyűlésben törölni ögők” (azt a rendelkezést, mely szerint a kereskedelmi szerződések kötések a gabonavámokat bizonyos vámtételnél alacsonyabba lehet szabni. A szövetségének melőző fogva) (a maximális és minimális tarítat s helyébe az új tarítat alkalmazzák) az albizottság-gazdák tanács az új vámtarifá. Kérésével a napokban foglalkozván, az állatvámokról beadványt intézett a birodalmi tanadshoz. Ezen beadvány szerint mindenképen előnyösebb volna az előállat, mint a huvesztés s nehogy a tenyész-állat címén előbb vámmal előállatok hozasának be, csapán egyrészt tarítat éhlyt az állatokról. Mindezek kérdéseikkel behatóban már legközelebb foglalkozni fog az szövetség, mint a birodalmi tanács, amelyet mi is érdeklődéssel kísérünk.

AZ A XIX. öZI LUXUSLÓVÁSÁR FÖRGALMA. Az idei öszi luxuslóvásár förgalmát adván a következőzben, meg kell jegyeznünk, hogy a vásárra felhozott 318 db közül 94, tehát 30% cserélt gazdát 83,480 korona árban. Az átlagár 83 korona rugat, ami a felhozott anyag jószágiról tanusodik. Az eladások és vétellekről szóló jegyzék ez: Eladott:

Bruder Anal 2 lovat Constantin S. Fr. Pejbanucnak (Krajova) 2000, Molnár László 2 lovat Gábor és Ársának (Budapest) 1500, Bruder Anal 2 lovat Huber Arturnak (Milánó) 3200, Griebich Béla 1 lovat Hatzanestis századosnak (Athén) 900, Tumbasz László 2 lovat Burgesse Pál hercegnék (Róma) 3000, Montag M. és fia 2 lovat Spitz Lipótnak (Budapest) 3000, Keglevich Gyula gróf 2 lovat Bányagazgatóságának (Pécs) 1600, Vízgyász Sándor 2 lovat Zsolnai részv. társaságnak (Budapest) 1400, Fölsinger Ferenc 2 lovat Deutsch Mikának (Pécs) 1500, Perczel Deszö 1 lovat Bulford Sydneinek (Bákosfalva) 800, Schwarcz Mór 1 lovat Gold Jakabnak (Győr) 1400, Bruder Antal 2 lovat Engelhard Gusztávnak (Hamburg) 2000, Mikovics Agoston 2 lovat Engelhard Gusztávnak (Hamburg) 2000, Perczel Endre 2 lovat Reich Mártonnak (Kaloosa) 1400, Engel Herman 1 lovat Szöllösy Zsigmondnak (Budapest) 700, Bruder Antal 2 lovat Farkas Lászlónak (Felső-Rabod) 1500, Majdnány József báró 1 lovat Hatzanestis századosnak (Athén) 1400, Giczey Sámuel 1 lovat Vinczeihy Ernőnek (N.-Béskerek) 800, Jesszenszky József báró 2 lovat Fischer Edének (Prága) 2000, Keller Béla 2 lovat Szepczy Edének (Prestova) 1300, Hamvay József 1 lovat Leplát Józsefnek (Bécs) 800, Perczel Deszö 2 lovat Szerdahelyi Agostonak (Szatmár) 800, Keglevich Miklós gróf 1

lovat Stedliczky századosnak (N.-Várad) 2000, Szebestian Vilám 2 lovat Wolf Laytnak (Bécs) 800, Szentiványi Farkas 1 lovat Straticus Aladárnak (Kaposvár) 700, Tóth János 1 lovat Svastics Aladárnak (Kaposvár) 800, Szentiványi Farkas 1 lovat Svastics Aladárnak (Kassa) 2400, Tóth János 1 lovat Svastics Aladárnak (Kaposvár) 400, Hanzely János 1 lovat Hatzanestis századosnak (Athén) 1400, Harsányi József 1 lovat Deutsch Lipótnak (Budapest) 1200, Hanzely János 2 lovat Balázsvics Ernőnek (P.-Monostor) 800, Wirth Antal 1 lovat Barried örmágnak (Budapest) 950, Keglevich Miklós gróf 1 lovat Wirth Antalnak (Pápa) 1000, Pogány Lajos 2 lovat Fáy Balának (P.-Monostor) 2000, Wirth Antal 1 lovat Reich Mártonnak (Kaloosa) 650, Kuffler Lipót 2 lovat Doctor Aladárnak (Erdőfő) 1000, Mikovics Agoston 2 lovat Löbstein Nátán-nak (Stuttgart) 1400, Schwarcz Mór 1 lovat Schille Györgynek (Budapest) 700, Farkas Abraham 4 lovat ifj. Zichy Odón grófnak (Rév) 2000, Frey Henrik 1 lovat Lövy Alajosnak (Pilsen) 3000, László István 2 lovat Polmanitzky Levente bárónak (Fenyőharaszt) 1200, Schwarcz Mór 2 lovat Biringer Somának (Tarany) 1300, dr. Apáthy Gyula 2 lovat Wittmann Ignácznak (Pápa) 1100, Schwarcz Mór 2 lovat Schlessinger Gyulának (Trencsén) 1700, Keller Béla 2 lovat Löbstein Nátánnak (Stuttgart) 3000, Tóth János 1 lovat Molnár Istvánnak (Tarnabod) 650, Lika István 1 lovat Deutsch Lipótnak (Budapest) 400, Steiner Károly 1 lovat Pestery Lajosnak (Budapest) 800, Fölsinger Ferenc 2 lovat Lics Gyulának (Polgás) 2000, Vinczy István 1 lovat Rosenfield Lipótnak (Miskolc) 800, Keller Béla 2 lovat Heszty Gyulának (Miskolc) 600, Keller Béla 1 lovat Löbstein Nátánnak (Stuttgart) 1000 koronáért. Összesen 94 lovat 82,490 korona árban.

Hegy szőtt helyett — homoki szőtt. Pannasz levelet vetünk lapunk egyé barádjától. A levél azt mondja, a gróf Andrássy Tiadar összes hegyaljai esemeszögöljét átveve 5 kros postacsmagot 3 K. 20 f.-ért bérmentve küldök Mendel Lombert Szerecs. 2383k. Ezen hirdetés folytán kértém kizárólag hegyiszőlő-küldését és kaplann Tisza-Dobon feladott rossz-zal csomalt hitvány homoki szőtt. Kiszőlőjki a levelet úgy, amint íródott, hozzáfértem a magunk részéről az a véleményünk, hogy nem tartjuk tisztességes dolognak azt, hogy valaki egy olyan jó hírnevű termelőnek a nevével visszaéljen, mint gróf Andrássy Tiadar. Minthogy itt a tisztességes kereskedelem veszélyeztetése látja felmerüni, ajánlunk az ügyet megvizsgálás végett a kereskedelemügyi miniszter figyelmébe.

A dohánykerületi állomás kebeléből. A debreczeni dohány kísérleti állomásom 200 dohánnyafutáljat végeztek ez évben kísérletet. Ebből 25 amerikai, 50 török, 23 délországi és 1 magyar, 1 japán, és 15 hercegovinai fajtszám. Az állomás ez évben a magyar szomszói és az amerikai rózsdohányokat amerikai vici, burles-banick, mariland, connecticut, havanna, szumatra dohánnyal kísérlete keresztetni. A keresztelések ezéjja a magyar dohány kevesebb levelézten javítani. A magyar dohány ugyanis

MAUTHNER ÖDÖN es. és |kir. udvari mag|kereskedő, Keller Béla

BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz., és VI., Andrássy-ut 23. sz.

Ajándék és vesz:

biborherét, homok (szöszös) bükkönyt (Vicia Villosa) öszi borsót, öszi bükkönyt, tavaszi repcét, öszi repcét, (káposzta-repcét), mustármagot, csibehurt.

kevés levél van. s a levelet jobbra a szar alján nő, miért a legalsó levelek a földdel érintkezve könnyebben rothadnak. Az említett idegen dohányok ezek a hibák nincsenek, miért is a velük való keresztelés kísérlet fontos lesz termelési szempontból.

Terményszakszöveti katonaság részére.
A cs. és k. katonai élelmező raktár Budapestén (VI. Lehel-utca 41.) 1901 október havában kis- és közép földirtókocskát és ezek szövetkezelőit vásárol 4900 métermáza rozset, esetleg 2100 métermáza buzart és 2980 métermáza rozset, továbbá 4500 métermáza zabot. Szóbeli felirátásokkal a cs. és k. katonai élelmező raktárnál mindenkinél készségesen adtnak.

Arabs telivérk vásárlása. Hogy hazánk lötenyészésében vérfissítés eszközöltessek, Darányi földmivvelésügyi miniszter expedíciót küldött ki Arabiába. Az expedíció vezetője az arabnál származsua Faddallah el Hedad Mihály cs. és kir. mérnökár ezredes, kísérője Hilday Gyula cs. és kir. főhadnagy s velük megy magánorvostól és az ügy iránti érdeklődésből *Szentkirályi István* erdélyi földirtók. A kiküldetők szept. 30-án indultak el Babilonról s egy fél, esetleg egy esztendőre terjedő utójok ideje alatt közvetlen a tenyésztőköl a helyszínen fogják a magyar állam részére eredeti arabs telivérket vásárolni.

Tenyésztőköl árverése. A bábolnai ménishirtók szimmenthali szarvasmarha tenyészetéből eladárs kerül 1²/₄—1³/₄ éves, tuberkulinra nem reagáló tenyészikba és 15 db előhasi üsző október hó 14-én d. u. 1 órakor tartandó árverésen fog eladni. Az árverés napján, előzetes bejelentésre a vásárlókönység rendelkezésre kosk fognak állani az ácsi, illetve a nagy-igándi állomáson. Árverési feltételek és az eladárs kerül állatokról készített jegyzék a bábolnai ménishirtók igazgatóságánál megszerhető.

Mejtelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában az *Ujlapki Uradalom Üsteli berendezése* a „Közlelek” szerkesztőség által kitüntetett pályamű. Két tábla hat ábrával. Irtá: Wiener Moszkó. Egy hazai birtokos uradalom üzleti ágának jövedelmességére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismeretése. 104 oldalas csinos könyv ára portmentes megküldéssel: 55 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

NYILTTÉR*)

Stassfurti káinított szavatolt 12.4% tisztá káli — 23—24% ónsavas káli tartalommal,

Stassfurti kálintrágyasót

szavatolt 40% tisztá káli = 74—76% kén-savas káli tartalommal, továbbá mindennemű egyéb műtrágyaféléket

olismert kítőnő minőségben legelősebben szállít

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvényirtársaság

BUDAPEST, V. ker., Fűrdő-utca 8. szám.

*) Az o rovat által ködötöket nem vállal fele ősséget a szerkesztőség.

1900. évi forgalom: 26000 szék.

Felhívjuk a t. ez. gazdákönység finvelmát

a budapesti gyapjú-akucziókra.

meltek a 4 év folyánás több sorozatban nevesítésen

julius és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az akucziókra felkötött és „Gyapjúárverési vállalat Budapest, Dunaparti tóherpályaudvar” címmel gyapjúküldeményben M. A. V. összes vonalán tetemes díjtörlévesnyben, valamint ingyen raktározásban részesítenk.

Bejelentésököl előfogat és műteremmel felkötésenköl szolgálat

Gyapjúárverési vállalat HELLER M. s TÁRSA,

BUDAPEST, V. Erődtér-ír 13.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátzsde.

(Gutmenn és Wahl budapesti terménybizományi czég jelentése.)

Napijelentés a gabonáztról. 1901. október 4.

Az októberi határvidéki felmónásá mindan nagyvöb emődző adták reménylen tartónk és a várú árkülönbségek kimaradtak, az emődző kábit emődzés modern ben folyó üzletre van kiállításon.

Amerikából ma valamivel szűrlárbab jegyzések érkeztek és a többi külföldi tözések lányná üzletelő számlónak be.

Közösben nálunk ma jó kínálat és ugyanolyan vételkölrel mellett szűrlé követ, albit összesen körülbelül 35000 métermáza, tiz fillérg magasabb ársákon.

Mai eladások Új buza:

Tiszavideki:	1500	mámsza	79	kr.	16.00	korona	3	hóra.
	500		80		16.40			
	800		79		16.40			
	500		79		16.40			
	1000	mámsza	79	kr.	16.35	korona	3	hóra.
	100		79		16.30			
	200		79		16.40			
	100		79		16.15			
	200		79		16.25			
	800		79		16.25			
	100		79		16.20			
	100		79		16.25			
	100		79		16.20			
	100		79		16.10			
	100		79		16.10			
	100		78		16.15			
	100		78		16.20			
	100		78		16.15			
	100		78		16.10			
	100		77		16.10			

Hód-mező-várirányli: 7000 78 16.33

Fehérmegyei: 100 78 16.10, 300 78 15.85, 1000 77 15.85, 1500 75 15.70

Felső-magyarországi: 400 mámsza 79 16.30 K. 3 hóra, 500 76 15.50

Pestmegyei vidéki: 450 79 16.95, 300 78 16.10, 100 78 15.80, 100 78 15.85, 100 77 15.50, 100 76 15.50, 350 76 15.05, 200 79 15.60, 100 71 14.90

Bánsági: 3000 mámsza 77 16.80 korona 3 hóra, 6000 79 15.70, 1320 74 15.70

Roze méreléket forgalom mellet változatlan irányszatu. Azonnali szállítárs 13 órakon terjedő árak érhetőek el budapesti egyértékűkben.

Arányban változatlan árak mellet a hangulat lánynás, s helybén 120 koronát terjedő árak jegyzékek.

Zabban emelősköz árak mellet szűrlé az irányzat; minőség szerint ma Budapestén 1280—1380 koronás szűrlé szűrlé.

Tenyésztésben, azonnali szállítárs budapesti egyértékűkben 10.90 korona elérhető, mir Kóhánváron 10.14 koronát fizetnek.

Szeszirtélet.

A lefolyó héten a szeszirtéletben a forgalom élénk volt és jó vételök mellet új fionomított, valamint cseleztesz nagyvöb lételekben kelt el azonnali szállítárs változatlan áron. Elkel fionomított szesz nagyban adórs 116.50—116.50 K., adórsalán szabraktárszárs szállítárs 35.00—45.00 korona, denaturált szesz 33 K. hordelet.

Részletesen felmőgyarországi vezők részéről több kötés létesült 116—116.50 K. adórs és 46.50 K. adórsalán.

Videki szeszirtmőgyarországi 114 K. adórs, és 44—44.50 korona adórsalán fionomított szeszirt.

Mezőgazdasági szeszirtárk részéről kontingens nyersszesz e héten gyéren volt ajánlva és csak néhány száz hektórtól kelt el változatlan áron, 38.50—40.—K. ab termelő állomáson azonnali szállítárs.

A kontingens nyersszesz ársá Budapestén 42—42.50 K.

Bécsi jegyzés 40.80—41.20 korona kontingens nyersszeszén

Fűdgai jegyzés 128.50—129.— korona adórt és 37.50—38.— korona adórtalan szeszirt.

Triesteti jegyzés 14.75—15.— korona kiviteli szeszirt, 90% hektórtétele.

Kivitelre több tétele fionomított szesz vásároltak mely Szabolcsra felé les szállítárs.

Budapesti héti jegyzés: nagyban kiscsnyben korona

Fionomított szesz — 115.50—116.50 117.50—118.50
Részletesen: — 116.—116.50 117.50—118.50
Nyersszesz adórt — 114.50—115.50
Denaturált szesz — 33—33.50 34.—35.—

Az árs 10000 líterenkőnt horde nélkül bérmentes, budapesti vasúttalmozósok szállítárs, készpénz fizetés mellet érteendők.

Vetőmagvak. (Mannher Ödön tudósítása.)

Az ötszi vetés már vége felé közeleden, rendelések csak elvetve érkeznek be és a forgalom csak kisebb mennyiségű ötszi borsóra szorított. Jelenleg vöröserőszer felső forrás az állomány érteklődés. Öregeszmű ára nemcsak beliföldön volt könnyen elmozdított, de a külföldi is érteklődött ilyen iránt és a kivitel részére aránylag nagyobb mennyiségű vásároltak. Amerikai jelentések szerint az árak csökkentésénél nincs mit tartani, sőt már valamivel meg is javultak.

Luczernmag. A forgalom e czikkben igen kellemes fejlődött és a jobb minőségűek továbbra is teljes áron helyeteltek el. Luczernmag is érkezés Luczernmag ajánlatok, de árkevelésnek az európai jegyzések meg mérten magasak. Fekérberemug hallomás szerint kilógótt termelés adott, szűrlé nyersszeszén, s jobb hozomattal, mint múlt évben. Mőgyarországi és beliczián alig forgalmaztatott.

Jegyzések 50 kilónként Budapestén:

Vörösherepag	48—55—	korona.
Luczernmag	47—53—	
Mőgyaromag	7—7.50	
Vaszi kőllőny	7—7.25	
Ötszi borsó	7.50—8.25	
Bálszám	12.90—13.50	

Hedrick és Strauss „Királymalom” üzleti tudósítása a „Közlelek” részére. 1901. október 4-én.

Rozsistált

Szám:	0	0/1	I.	WR.	II.	II/8	III.
Ár:	Kor.	22.20	21.70	20.80	20.50	19.30	16.50

Kőlelkésá

Szám:	0	1	2	3	4
Ár:	Kor.	23.50	22.50	21.00	20.50

Kukoriczadars: finom (polenta) közép gorbomba

Kor.	17.—	20—	20—
------	------	-----	-----

Importált eredeti
angol kosok

kaphatók:

PICK OSWALD-nál

BUDAPEST,

VIII., Külső-Koroposi-ut 1. sz.

BECK és GERGELY

BUDAPEST, V. KER., VÁCZI-ÚT 12. SZ.

GAZDASÁGI GÉPEK

RÚSTON-GÓZCSEPLŐK

BENZIN-MOTOROK

GÓZGÉPEK

GÓZEKÉK

TELEFON:
Részletgyűjtemény:
"CERES" BUDAPEST.

KRAMER LIPÓT BUDAPEST,

V., Akadémia-utca 10. szám.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, hengerolajat, lámpaolajat, petrolumot, kocsikenőcsőt, süritett gépkenőcsőt, olvasztott szírfagygyút, kenőszappant, kékkövet, kénvirágot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbolooleumot, fedőlakkot, zsákot, ponyvát, mátrágyút és minden e szakba vágó cikket.

Továbbá: **Disznósírt, szalonnát a legolcsóbb napi árban. Szalonnáról lerázott sőt.**

Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánságra készséggel szolgálók.

Dús terméstöbbletek létrehozatalára,

az összes gabonafélék, takarmányvetések, hurgonya, rópa és tengeri alá, kivált gyengén sikerült vetések feljavítására, legfőképp pedig szőlők trágyázására, úgyszintén dinnye és konyhakertek (uborka, tök) híhetetlen terméshozására ajánljuk szárított kőbányai hizottsertés-trágyánkat, mely bámulatos gyors és biztos hatása által feltűnő elterjedésre tett szert és lényeges megtakarításokat tesz lehetővé.

Megrendelések intézendők

BUDAPEST-KÖBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓ-GYÁR

Bosányi, Schietrumpf és Társa

BUDAPEST, V., Bátvány-utca 2.

Kimarító prospectus
ingyen és bérmentve

FONTOS!

Tejgazdaságoknak és Tejszövetkezeteknek.

Az Első Magyar Tejgazdasági Gép- és Eszközgyár óriási föltörelmése azon körülhatárolt, hogy a magyar gazdaságosság mindjohabban belátja, hogy ezek és fizetési föltételei illetéleg mincsem több sem Bécs, sem Stockholm önkényes kiszámítására, miután szükségletét tejgazdasági telepek és szövetkezetek berendezésénél, ugyancsmin kisebb megrövidések esetében magyar gyárnál jobban és előnyösebben fedezheti.

A gyár a következő czikkeket hozza forgalomba:

Separatorokat (elsőházi peket), melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Vaj-készítő gépeket (elsőházi peket), melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Sajt-berendezéseket, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Hítő-készülékeket, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Mesterséges hűtőtelepek, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Tejhygieniai készülékeket, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

pastorizációs készítőket, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Tejvízszűrő-készülékeket, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Padóg-edények- és eszközöket, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Tejgazdasági szükségleti czikkeket, melyek kevés ártalmú és nagyüzemi könnyű és nehézsúlyú szűrőgépek, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja. A gyárkorról javították a készülékek szűrő és elválasztó részét, melyek a tejet szűri és a zsírt elválasztja.

Az első Magyar Tejgazdasági Gép- és Eszközgyár különlegessége: tejelepek és szövetkezetek berendezése, melyek a gyárvezetőknél tanácsosál és teljén támogatálnak.

A gyár által berendezett telepek időközönként iskolázott és tapasztalt vasmesterek által kerestetnek fel.

Külön gépenél fogva azon helyzetben van fenti gyár, hogy jó és exportképes vajat tud előállítani, minnek következtében a magyar vajnak külföldön hírtos piactot biztosított.

Első Magyar Tejgazdasági Gép- és Eszközgyár FUCHS és SCHLICHTER Budapest, VI., Annyalföld, Jász-utca 7. sz.

Árjegyzéket, kétszázvenceteket, leveleket ingyen és bérmentve küld szét, ugyancsmin díjmentesen az összes hazai tejjelgazdasági körökbe.

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 3. sz.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezérképviseelője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet ("Thomassalak"),

"Martellin" dohánytrágyát,

Eredeti stassfurti kálisót és kaimitot.

A műtrágyák beltartalmuáért szavatolok.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

Vészen átment másfél éves

tenyészeknek

kaphatók

Kornstein testvérek-nél

Nagy-Szalonta, (Pata-puszta). 919

szivattyúk MÉRLEGEK,

minden neme, lási, nyílvános, mezőgazdasági és iparcélókra. Legjobb gummi- és kender-ömlők. Mindenféle csövek.

Árjegyzékek **W. GARVENS, Wien, I., Wallfischgasse 14. sz.** ingyen és bérmentve. **Schwarzenbergstrasse 6.**

Falrbanks
Mérleg és gépgyár-részvénytársaság.
Városi Iroda és raktár:
Budapest,
Andrássy-ut 14

Minden fajta erdei csemeték
A minden fajta erdei csemeték...
A minden fajta erdei csemeték...
A minden fajta erdei csemeték...

A minden fajta erdei csemeték...
A minden fajta erdei csemeték...
A minden fajta erdei csemeték...

STAHEL és LENNER

TRIEURGYÁR, Budapest, V. ker., Katona József-utca 8.

Ajánljuk trieurjeinket minden gabona tisztítására 5 kiliti nyertermény beiktatása mellett speciális trieur készítették.

Lekopott trieurpenyét gyorsan és olcsón újul felecsere. Kivánára képes árjegyzéket küldeni bérmentve. Jutalék mellett ártusított árjegyzéket nyervebtenek.

UJ! Kézi vetőgépek UJ!

Minden háziasszony és anya...
Minden háziasszony és anya...
Minden háziasszony és anya...

UJ! UJ! UJ! Wien, XV. Neubaugürtel 7 és 9. UJ!
Prospektusok kívánatra küldetnek. UJ!
Mezőgazdasági kiállítás Ried-ben 1901 legmagasabb kitüntetés aranyérem

Marsvásárhely, 1901. ELSŐ DÍJ.

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

V. ker., Váci-körút 32. sz.

ajánlja

az őszi időnyre

a teljesen aczélből készült kiváló minőségű reszei

SACK-rendszerű egyetemes ekéit.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. II. emelet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége erkölcsei támogatásával. Alakult: 1900.

Biztosítéki alap:

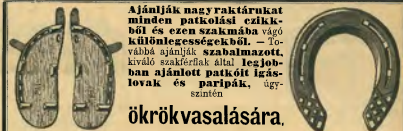
Kormány hozzájárulás: 400.000 kor.
Alapítványok és Biztosítók: 1.800.000 kor.
Összesen: 1.900.000 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen.

Az üzlet eredményében biztosított tagok a díjarányban részesülnek. Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével és felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

1898

az igazgatóság.

ajánlják nagy raktárukat minden patkolási eszközből és ezen szakmában végző kintlenetességükkel. Többször ajánlják szabalozott, kiváló szakértelmű által. Legjobban ajánlott patkókat igazságos és paripák, egy szinten

ökrökvasalására.
Különösen kiemeljük özégünknek legújabb szabadalmazott rudvasalásait és kengyeleit.

M. HANN'S SÖHNE

os. és kir. udvari patkolási eszköz-üzletlők
WIEN, II., RENGASSE 6. SZÁM.

Lovak

és egyéb házi állatok nevelése és elsősorban lártaés felteendő szülőgés az Amos gyógyszerés

Restitutions fluid-essentiája,

melyet egy lóter denaturált szeszszel kell összekeverni és azonnal készen van a legkínzóbb Restitutions-Fluid, a mely rándulás, frizom, tüdőrothadás, hűlés, seb bántalmaknál a legbiztosabb eredményt hozza.

Egy üveg ára 1 korona.

12 üveg 10 korona
vagyis egy lóter Restitutions-Fluid ötven kétszáz csak 1 kor: 40 filléres körül csak 4 500
„Sas drogeriában“, Budapest, VII., Kerepesi-út 70.

Videkire utazást melléti szállítás.

Gazdáknak fontos!

Hebrelay Emil

állattenyésztési m. k. felügyelő

Údapest, VII., Csömör-út 15. II. 8. Hunkai: Harosi Műhely 1 kor. 80 fillé.

Magyarországi tenyésztési vállalkozó társaság 1 kor. Tyakmenyesteri 1 korona. Ad-és kasszaosztás 2 korona.

Pályakiosztás 2 kor. Havonál és teljes értékesítési központoknál 1 korona 80 fillé.

Magyarországi tenyésztési vállalkozó társaság 1 kor. Tyakmenyesteri 1 korona. Ad-és kasszaosztás 2 korona.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentosen) kapható kiadóhivatalunkban.

ACZÉL-SZÉLMÓTOROK

automatikus szabályozással szélérő és szélirány után, teljesen felszerelve, dugattyús szivattyúval, javított vascső-vezetőrudazattal és vezetőrud-csapágyakkal

ára 320 korona

Hőlégszivattyú-gépek szagtalan petroleum-tüzeléssel; vízvezeték-csővek, szerelvények és mindennemű szivattyú-berendezések.

„AGRICOLA“ Tul. Schwarz M.

Műszaki Iroda és gépgyár. 4570

BÉCS, XX.2. Passetistr. 27. (I)

☎ Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tenyészbirka eladás.

A herceg Ypsilanti örökösök Somogy megyében felkő uradalmának Rinyaszentkirályi gazdaságából (posta és vasútállomás Nagy-Atád) mint szemfeletti eladásra bocsájtatik tenyésztésre kiválóan alkalmas

100 drb öreg és kétéves

a múlt évi párisi kiállításon kitüntetett finom

gyapjas merinó anyabirka.

Bővebb értesítést az uradalom felügyelői. hivatala nyújt. 4712

Egy teljesen megbízható, a gazdaság minden ágában járható, sok évi tapasztalattal bíró,

magyar-Ovári okleveles gazda,

ki vagyoni állásánál fogva bármely lényeknek megfelelő **biztosítókat képes nyújtani,** ajánlkozik fötszék, gazdasági tanácsosnak vagy számvevőnek valamely uradalomba.

Czime a kiadóhivatalban.

4613

Egyetemes és mélyművelő-ekék

acél perendelyvel, állítható szarvakal, pánczélemezzel, acéllóntvény-ekettestel.

Többvasu ekék, Finom, szántó-, csukló- és rétboronak, Háromtagu- és egytagu hengerek, Szabadalm. egyetemes-sorvetőgépek,

UMRATH ÉS TÁRSA BUDAPEST, V., Váci-kört 60. szám. Gézcsepekkészítők 12 léteség. — Ipari mezőnyok 100 léteség.

Birtokosok! Gazdálkodók!

Elsőrendű minőségű

Ló-pokróczok

bámulatos olcsó árban, a legnagyobb választékban kaphatók:

NAGEL ADOLF

BUDAPEST, Arany János-utca 12.

Gazdák a gazdálkodók figyelmébe. Számos aradalm.mba már bevezetett.

pyroleum

50% o-ai olcsóbb mint hirmely más világító anyag.

Degen Jakab

BUDAPEST, IX., Kozma-kört 28.

Lejmi szerek értékesítéskészülék az első 1/2 mellett. Felvilágosítást és csomagolást staltást ingyen nyújt legok és nem tagoknak.

Arzonall készpénz-ármódítás.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ BUDAPEST SZÉKESFOVÁRS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKBAN. Sörgönczm: Arara-Budapest.

KÜHNE E., MOSON

mezőgazdasági géppgyárában készülnék és az ősi idényre szállíthatók: Egy- és többvasu aczélekkék, legmondosabb kivitelben és szerkezetben. Boronák és rőtörő hengerek, Mosoni-Drill tolokerekes és Hungaria-Drill merítőkorongos bevált sorvetőgépek. Tisztító- és szelelő-rostak, konkolyválasztógépek. Borsajtók, szőlőszűzők és bogozók. Uj! Szabadalmozott Casali-féle nagy morzsolok erőműhajtásra. Takarmánykészítógépek.

Takarmánykamra berendezések. Főraktár: Budapest, VI. ker., Váci-kört 57 a. Árjegyzék szivesen küldetik.

Jóval a napi áron felül vásárolk

Lobere- és luczerna-magot, mely egy a szemnyagára, mint szinre és tisztaságára néve

elsőrendűnek mondható.

HALDEK

magnyakerekedése, József főherceg ud. székfoglalás Budapest, Károly-kört 9. sz.

Yonius XXVI.

Keresek

Magyarországi egyetemes szövetkezet

Vadgesztenyét és borókat

vész minden mennyiségben a Felsőmagyarországi erdei magpergető, KUNSN.

Gazdák

kitűnő minőségű terményzárkót 85 fillérrel

200 fillérről

Gróf Lónyay

Keresek

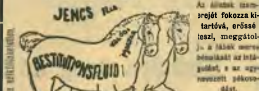
Magyarországi egyetemes szövetkezet

Kiváló munkaképességű

specialis vető és aratógép gyár 1903-re füzetőkész, jól bevezetett megyei képviselőket vagy írók, vezők, vagy jutalékok ügynököket keres. Ajánlatok a vető és aratógép évi készletének lerészalv. Comitatveveter 2718: jel alatt M. Dukos Nach. hirdetői irodájába, Wien 1/1 küldendők. 4749

JENCS-féle

Magyar Restitutios Fluid

Jencs Vilmos gyógyszerháza

Budapest, VI., Váci-kört 77. sz.

